Csütörtökön 51. Szám. Mártius 26-n 1857.

A „*Kolozsvári Közlöny*“ megjelenik minden Vasárnap és Csütörtökön reggel.

Szerkesztőségi szállás:

piacz-sor, Dietrich-ház 277 sz. a hová a lapot illető küldemények, u. m. dolgozatok, hirdetések, a szerkesztőségnek szánt nyomtatványok példányai, s a reclamatiók utasitandók. Bérmentetlen leveleket csak rendes dolgozótársainktól fogadunk el. Közre nem bocsátható közleményeket nem teszünk félre, hanem elégetjük.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI, TUDOMANYOS ES SZEPIRODALMI LAP.

A „*Kolozsvári Közlöny*“-re előfizethetni minden cs. kir. postahivatalnál, Kolozsvártt Stein János ur középutczai könyvkereskedésében, hová a posta által küldendő pénzes levelek is czimezendők. Előfizetési ár postai szétküldéssel vagy házhoz kihordással: negyed évre 2 frt 40 kr. félévre 5 frt egész évre 10 frt. p. p.

Hirdetések:

négyszer hasábozott sorát 4 ezüst krajczárért, irodalmiakat 2 krért közöljük.

A

„KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

folyó évi ápril. 1-jén kezdve **hetenként háromszor.** a mostani nagy ivrétben és csinosabb betükkel nyomva, fog megjelenni. Előfizetési ára kihordással vagy postai szétküldéssel

negyedévre . . . 3 frt. p. p.
félévre . . . . 6 frt. p. p.

Az előfizetési pénzek „Stein János úr kolozsvári könyvkereskedésébe“ bérmentesen küldendők be.

Azon t. előfizetőink, a kik egész vagy félévre fizettek elő, a már beküldött dijért fogják e lapokat kapni.—

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

XXV.

1027.) Szentiváni György úr könyveket, bekötött hirlapokat, keziratokat és egy olaj festvényt; ezen kivül . . 100 ft. pp.
1028.) Szentiváni Györgyné, született Tompa Julia . . 100 „
1029.) Gyermekeik: Szentiváni Ákos egyszer mindenkorra . 10 „
Szentiváni Mária egysz. mind. 10 „
1030.) Szentiváni József úr és neje Szentiváni Krisztina . . 100 „
1031.) Gyermekeik: Szentiváni Gyula, Miklós és Berta egysz. mind. . 25 „
1032.) Szentiváni Gábor úr 100 „
1033.) Szentiváni Ignácz úr 100 „
1034.) Szentiváni Ignáczné, született Zatureczky Mária egy rend. részv. 5 „
1035.) Ifj Tompa Miklós úr 100 „
1036.) Rápolthy Mihály úr és neje Tompa Mária . . . . 200 „
1037.) Sepsi Szentiványi Kispál Károly úr . . . . 150 „
1038.) Id. Reményik István úr 100 „
1039.) Tamási György úr 100 „
1040.) Csabai László úr 100 „
1041.) Bartha József úr 150 „
Fiai: Bartha László, Miklós és Lajos egysz. mind. . . 30 „
1042.) Bocskor Antal úr 100 „
1043.) Eresztevényi Antal úr 100 „
1044.) Nyujtódi Pócsa Ferencz úr . . . . 100 „
1045.) Damokos Lajos úr 100 „
1046.) Damokos Sámuel úr 100 „
1047.) Könczei József . 100 „
1048.) Bardocz Dénes Sepsi-szentiváni cath lelkész úr egy rendes r. 5 „
1049.) Léczfalvi Gyárfás János egy rendes részv. . . 5 „
1050.) Bertalan Daniel orvos úr egysz. mindenkorra . . . 25 „
1051.) Ütő Dániel laborfalvi unitárius lelkész úr egy r. r. . . 5 „
1052.) Csia Bálint úr egy r. r. 5 „
1053.) Ifj. Reményik István úr egyszer mindenkorra . . . 20 „
1054.) Szabady József úr egyszer mindenkor.a . . . 10 „
1055.) Gyujtó Béniám egy r. r. 5 „
1056.) Gidófalvi Gábor egysz. m 10 „
1057.) Roll Károly egysz. m 10 „
1058.) Samsey Tamás úr egyszer mindenkorra . . . 5 „
1059.) Lőrincz József úr egyszer mindenkorra . . . 10 „
1060.) Henter Sámuel egy r. r. 5 „
1061.) Sylvester Dávid úr egyszer mindenkorra . . . 10 „
1062.) Szentiváni Zsigmond egyszer mindenkorra . . . 10 „
1063.) Both Ferencz úr egysz m 10 „
1064.) Kiss József úr egysz. m. 10 „
1065.) Veress Menyhért úr egyszer mindenkorra . . . 10 „
1066.) Andrássy József úr egyszer mindenkorra . . . 15 „
1067.) Szele István egy r. r. 5 „
1068.) Gencsi András egysz. m. 40 „
1069.) Sárosi László egysz. m 10 „
1070.) László Nándor *) egyszer mindenkorra . . . 20 „
1071.) Ballók Ferencz úr egy r. r. 5 „
1072.) Bora Elek egysz. m. 10 „
1073.) Forró Ferencz úr egy r. r. 5 „
1074.) Nagy Ferencz úr egy r. r. 5 „
1075.) Reményik Károly úr egy rendes részvényt . . . 5 „
1076.) Tompa Etelka egy r. r. 5 „
1077.) Lisznyói Incze István úr országos ügyvéd egysz. mind. . . 10 „
1078.) Lisznyói Incze Sándor egy rendes részvényt . . . 5 „
1079.) Csoma Károly úr egy r. r. 5 „
1080.) Bartha Imre úr egy r. r. 5 „
1081.) Erősdi Mihály lelkész úr egy rendes részvényt . . 5 „
1082.) Constantin Miklósúr 1 r. r. 5 „
1083.) Bora Dávid úr egy r r. 5 „
1084.) Kocsis György úr egyszer mindenkorra . . . 10 „
1085.) *) Bogdán István egy r. r. 5 „

*) Ha e keresztnév a kissé nehéz kézirásból nem jól lenne ki olvasva, kérjük az eziránti felvilágositást.

(Folytatása következik.)

Kolozsvár márt. 24. Hazánk földmivelő ország; tőkevagyonunk csaknem egész sommája a földbirtokban feküvén, csak akkora anyagi jollétre lehet igényünk, mekkorát gazdaszatunk a kezei közé vett földbirtok jövedelmeztetése által kamatúl adni képes. Ámde a birtoktőkének nincs meghatározott kamatlábja, azt mindenki akkora száztolival, oly jövedelemmel kamatoztatja, a mekkorát csak esze, szorgalma, tehetségei s a körülmények lehetségessé tesznek; mig a varázs-hatalmu ipar oly kamatot hajt tulajdonosának a gazdaszat utján, a minőre még a köszivü uzsorás is kegyteljesen tekintene, a rosz gazda eszközlése: sovány jövedelem, nagyon mérsékelt kamat, tengődés, s végre pusztulás; és mert az egyesek összvege a közegészet, a hazát vagy nemzetet képviseli, a közjóllét állapotát az határozza meg, ha az elsők bilanxa-é a tulnyomó vagy az utolsoké.

A közszellem, a közjó után sovárgó akarat hogy ezen állapotat szabatosabban constatirozhassa, szükségesnek látta, a századunkban divatossá vált kiállításokat létrehozni, hol egy felől a gazdaszat eszközléseit, fejlődési fokát láthassa, másfelől okulásra, versenyre, összszehasonlitásra, javulásra alkalmat találjon és szerezzen. Ma a kiállításokat a teremtő ipar szükséges postulatuma gyanánt tekintik.

A testvér Magyarhon, melynek mezőgazdasági ipara az utobbi években nagy haladásokat tett, hol a gazdászati tevékenység nagy mérvü fejlődésnek indult, egy gazdászati kiállitás szükségességét, s lehető jótékony következéseit nem csak átlátta, hanem ez évi jun. elején eszközlendő létesitését el is határozta. A gazdaszat iránti közérdekeltség, az ezen irányban nyilvánuló közszellem jogosit reménylenünk, hogy ezen kiállitás a természettől gazdagon megáldott ország gazdászati eszközléseit teljesen képviselendi, hogy az gazdászati állapotának mintegy élő statistikája leend.

A minden érdekekben testvér Erdélynek sokszoros kötelessége e nagy innepélyen ugy jelenni meg, hogy a családi tűzhely körül, a menynyiben lehet, teljesen képviselve legyen. Erdélynek is vannak gazdászati kincsei. Vannak tüzes boraink, vannak jó lovaink, van szép búzánk, gyapjunk sat. állitsuk ki a verseny terére, hasonlitsuk összse a másakéval.

Azon élénk óhajtásunk lévén, hogy a pesti kiállításon Erdély legtöbb gazdája megjelenjen gazdasági terményeivel, állatfajaival, közöljük magát a kiadott programmot:

Programmja

a f. évi Medárd-vásár alkalmával Pesten, a M. Gazdasági Egyesület köztelkén tartandó gazdasági kiállitásnak.

I. A kiállitás megnyitása.

1857. junius 6-án reggel 10 órakor fog történni, s a kiállitás folytatólagosan junius 7. 8. 9 és 10-dik napjain tartand, és pedig reggeli 8 órától déli 1 óráig s délután 4 órától 8-ig.

II. A kiállitás tárgyai.

Hogy ezen kiállitásnak minél nagyobb terjedelmet és érdeket lehessen kölcsönözni, állani fog az:

1-ör A mezei gazdaság összes terményeiből, továbbá mindazon ipar-terményekből, melyek a mezei gazdasággal szoros kapcsolatban állanak — az egész országból.

2 or. Bel- és külföldi gazdasági gépek- és eszközökből. —

3-or. Mindennemü fontosabb gazdasági állatokból, u. m. szarvasmarha, ló, juh, sertés- és baromfiból.

Elsö Osztály. (Termények.)

1. Kivánatos, hogy a mezei gazdaságnak vagy az avval szoros kapcsolatban levő iparnak mindennemü terményei oly menynyiségben képviseltessenek, hogy azokból a termény minőségét és értékét kellőleg meg lehessen itélni. E menynyiség a kalászosok és hüvelyesek magvából $^1/_4$-ed mérőnél, az olajnövényekéből pedig 5 fontnál kevesebb ne legyen. A beküldés a kiállító költségére történik.

2. A mezei gazdaság vagy az abbeli iparés technicának élettelen terményeit, melyek kizárólag csak a pesti kiállitás számára érkeznek, legfeljebb 2 héttel, s legalább 8 nappal a kiállitás előtt már be kell küldeni, s annak multa után 4 nappal elvitetni

3. A termény-kiállitási osztály különben a következő alosztályokat foglalja magában, u. m.

a) Föld és réti termékek.

1) Fü, lóher, luczerna, baltaczim, s egyéb takarmányfélék magvai.

2) Gumós és gyöknövények, magvakban és gyökökben.

3) Kalász és hüvelyes vetemények, kukoricza, pohánka.

4) Olajnövények: repcze, napraforgó, bivicz, mák sat.

5) Rostos, fonni való növények, u. m. kender, len, szálakban vagy kiáztatva.

6) Festönövények: festő csülleng, buzér, s. a. t.

7) Füszer és gyári növények: komló, ánizs, kapor, takácsmácsonya sat.

b) Gyapju, selyem és méhészeti termékek.

1) Birka-gyapju egész bundákban.

Az e czikket beküldeni kivánó juhtenyésztők kiszemelnek e végre nyájaikból legalább 2, legfeljebb 6 darab oly állatot, mely a nyáj általános jellemét ugy, mint a tenyésztő irányát leginkább kitüntetni képes. Ezt mosatlan állapotban kellő vigyázattal megnyirván, a bundát osztályozó asztalon oly rendbe hozzák, a milyenben a bunda az élő állaton fekszik, és sulya tekintetében már odahaza pontosan megmérik. A gondos összegöngyölitésnél a bunda külsejét kifelé kell forditani, s henger alakba összetéve, viaszkos papirba burkolva, és alkalmas ládába pakolva „A. M. Gazdasági Egyesület ideigl. Bizottmának“ czimezve beküldeni. A küldeményhez csatlandó: világosan olvasható irással a küldő neve, lakása. Megjegyeztetik egyébiránt, miszerint mosatlan bundák mellett, a kiknek tetszik, már mosott bundát is küldhetni.

2) Selyemgubók és nyers selyem, méz, viasz, természetes és tisztitott állapotban.

c) Mezőgazdasági ipartermékek.

1) Eltartható hús és zöldség.

2) Őrlemények: liszt, kenyér, s kétszersült.

3) Hazai czukor és melasse.

4) Bor, sör és szeszes italok.

5) Olajok, növényi és állati szappanyok, pogácsák.

6) Sajt, túró, vaj.

7) Aszalt gyümölcs.

d) Gazdasági épitészet- és mérnökségre vonatkozó tárgyak u. m.

1) Gazdasági épületek, ólak, magtárak, pajták, gyárak, s trágyatartók rajzai és mintáni.

2) Alagcsövezéshez s a csövek gyártásához kellő tervek s ily csövek mustrái.

3) Áztatási és csergetési tervek, modellák.

Második Osztály. (Eszközök és gépek.)

1) A kiállitásra elfogadtatik minden oly eszköz, gép, szerszám vagy készület, akár belakár külföldi gyárból, vagy mühelyekből került légyen ki, a mely a föld megmunkálására s javitására, a vetéshez, aratáshoz, a terméynek elszállitására, vagy feldolgozására s nemesitésére, vagy átalában valamely gazdasági eljáráshoz csak való.

2) Mindenféle nagyobbszerü eszköz és gép felállitásáról, összszeszerkesztéséről a hely szinén, a beküldönek magának kell gondoskodni.

3) A próbák tételéhez szükséges anyagok beszerzéséről, a menynyire hatalmában lenne, az egyesületi bizottmány fog gondoskodni

4) A kiállitásra szánt gépet, megnyitás előtt legalább is 4 nappal szükséges beküldeni.

Harmadik Osztály. (Állatok.)

1) A kiállitásra elfogadtatik minden olyatén ló, szarvasmarha, juh, sertés vagy baromfi, melyet a kiállitási — e czélra felállitandó — biráló bizottmány érdemesnek találand.

2) A kiállitási képességnek egyedüli föltétele ugyan az egy vagy más iránybani tökély; dijakat azonban csak a hazában nevelt és tenyésztett állatok nyerhetnek; sőt ehhez megkivántatik az is, miszerint a kérdéses állat a kiállitó birtokában lett légyen már legalább is egy évtől fogva. Elismerő iratokat ellenben nyerhet és kaphat mindenféle állat, akár hazai, akár pedig külföldi legyen származására nézve. Versenyehet oly állat is, mely a folyó évi kiállitáson valahol már jutalmat nyert.

3) A kiállitásra küldött állat, a kiállitás előtti napon vagy is junius 5-kén vétetik át a köztelken; visszszaadatik pedig a kiállitás utolsó napján 10-kén délután.

4) A kiállitás ideje alatt a Gazdasági Egyesület bizottmánya látja el az állatokat a szükséges élelemmel.

5) A kiállitandó állatnak a községbeli elöljáróság abbeli bizonyitványával kell birni, hogy ott nincs marhavész.

6) Minden kiállitó ugyanazon categoria- és nembeli állataiért, csak egy jutalmat nyerhet; mindazáltal szabadságában áll egy és ugyanazon categoriában anynyi állatot állitani ki, a menynyi neki tetszik.

7) A jutalmat nyert állat, hogy jövőre meglehessen ismerni, megbélyegeztetik.

8) A jutalmak a kiállitás befejezése előtti napon osztatnak ki.

III. Az adandó nyilatkozatok (declaratio) módja.

A kiállitási tárgyakra vonatkozólag adandó nyilatkozatokra (declaratio) a következő eljárás ajánltatik a t. kiállitó közönségnek; u. m.

1) miután a Gazdasági Egyesület bizottmánya, a bécsi kiállitásra küldendő hazai gazdasági termények és eszközök dolgában, a hazai gazdaközönség érdekében gyámolitó közbenjárását felajánlotta, kéretnek mind azon t. cz. kiállitók, kik a bécsi kiállitásra dolgokat küldeni fognak, miszerint ezekről az oda tenni kelletett nyilatkozatok másolatát, velünk is, és pedig legfeljebb f. é. márczius végéig közölni sziveskedjenek.

2) A declaratiok ezen másolatainak alólirt bizottmányhoz való beküldése egyszersmind elégséges arra, hogy a Bécsbe küldendő kiállitási tárgyakat, mint a mi kiállitásunk számára is elküldendőkül tekintsük.

3) Azon kiállitók számára, kik netán csak a pesti kiállitásra küldenének gazdasági terményeket, állatokat vagy gépeket, az adandó nyilatkozatra nézve határidőül legfeljebb f. é. április vége tüzetik ki.

4) Hogy a nyerendő nyilatkozatok czéljoknak tökéletesen megfelelhessenek, irányunkban a következő formának megtartása s a rovatoknak betöltése kéretik, és pedig:

A) A gazdasági terményekre nézve:

Felirás: Nyilatkozat (Declaratio) azon mezö-gazdasági terményekről, melyeket alólirt az 1857-ik junius 6—10 ik napján Pesten tartandó kiállitásra küldeni fog.

Rovatok:

1. Folyó szám.
2. Tárgy megnevezése.
3 Menynyiség: darab, suly vagy mérleg szerint.
4. Nagyobb tárgyaknál a kiállitásra szükséges tér megközelitőleg.
5. Mily kiterjedésben termesztetik azon czikk, mely beküldetett, hold és mérő szerint.
6. A földnek minősége, mely azt termette.
7. Mily vetés-forgásban, vagy minő élönövény után termesztetett.
8. Menynyi vetőmag alkalmaztatik egy cat. holdra? milyen a mivelési és vetési mód? mekkora az átlagos termés? menynyit nyom a terményből egy mérő? —
9. A kiállitott tárgy hogyan kel termesztése helyén jelenleg?
10. Hol van legközelebbi szokásos piacza, s ott hogyan kel?

*) A mellett, hogy Háromszékről már két izben közlöttünk nevezetes ajánlatokat s készpénz alapitványozást, im e közlemény is egyről-egyig e derék székely-szék fiainak és leányainak ajánlatát hozza. Legyen ez akár a tisztelt törvényhatósági muzeumi biztosok, akár az ottani magyarság ügyszeretetének eredménye, mindenik esetben oly szép, hogy a felett örömünket nyilván kifejezni kötelességünknek tartottuk. Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Legalól: A kiállító neve, állása és lakhelye:

B) A gazdasági gépek- és eszközökre nézve:

Felirás: Nyitatkozat azon gazdasági gépek és eszközök iránt, melyeket alólirt az 1857-ki junius 6—10-ig Pesten tartandó kiállításra küldeni fog.

Rovatok:

1. Folyó szám.
2. A kiállító neve, állása és lakhelye.
3. Tárgy.
4. A gép rendeltetése.
5. Eladó-e vagy nem, és hogy?
6. Hány □ lábnyi tért igényelhet a kiállításra?
7. A szerszámot vagy gépet a kiállító maga találta-e fel, s készitette, vagy hogy javitott rajta és mit, vagy pedig külföldről hozta be?

Aláirás.

C) Az állatokra nézve.

Felirás: Nyilatkozat azon állatok felől, melyeket alól irt az 1857-iki junius 6—10-ig Pesten tartandó kiállitása küldeni fog.

Rovatok.

1. Folyó szám.
2. A tulajdonos neve, állása és lakhelye.
3. Állat-nem.
4. Faj.
5. Ivar (him vagy nőstény).
6. Kor.
7. Szin.
8. Az állatok a kiállító istálójában születtek-e, vagy hol, kitől és mikor vásároltattak?
9. Származásuk (napjuk, anyjuk).
10. Adatok p. o. a tejhaszon, gyapjutermés s a t:
11. Eladók-e az állatok és menynyiért?

Aláirás.

D) Gyapju-bundákra nézve különösen.

Felirás: Nyilatkozat azon gyapjubundák felől, melyeket alólirt az 1857-iki junius 6—10-ig Pesten tartandó kiállitásra küldeni fog.

Rovatok.

1. Folyó szám.
2. A beküldő neve, lakhelye s juhászatának megnevezése.
3. Az állatoknak — melyekről a bundák lekerültek — neme, kora és származása.
4. Az állatok rendes tartásának módja, s az állat járásabeli vidékének természeti jelleme.
5. Mindegyiknek külseje, benőttsége, testtériméje, magossága, hoszsza és élősulya.
6. Az utolsó vagy is a mostanit megelőző nyirés ideje.

Aláirás.

IV. Jutalmak oda itélésének módja és feltételei.

1. A jutalmak ezen kiállitásnál kétfélék: pénzbeliek és erkölcsiek. Utóbbiak csinosan kiállitandó alkalmatos szövegü irott elismerésből, amazok nagyobb és kisebb pénzbeli összegekből állandnak.
2. A ki pénzbeli dijat nyer, az szükségképen irásbeli elismerést is kap. Utóbbit azonban az első nélkül is kaphatni.
3. A dijakat és irásbeli elismeréseket, egy competens és megfelelő számu szakférfiakból allandó „biráló bizottmány" mely munkálkodását szakok szerint intézendi — itélendi oda. E jurytagok aláirása mellett fognak kiszolgáltatni a koszoruzott nevére szóló elismerő okiratok is.
4. Pénzbeli jutalmat csak a hazában termelt állat vagy gép kaphat.

V. Pénzbeli jutalmak.

I. Az állatokra

1. Lovakra, melyek a gazdaságban növeltettek, s melyek leendő rendeltetésök szerint, mint igás, kocsis vagy pedig mint nyereg alá való állatok kitünők: összesen 9 jutalom. E jutalmakból esik a csödörökre három, a kanczákra hat: és pedig

Csödöröknél:

I. jutalom	. .	200 pft.
II. „	. .	150 „
III. „	. .	120 „

Kanczáknál:

I. jutalom	. .	200 pft
II. „	. .	150 „
III. „	. .	120 „
IV. „	. .	100 „
V. „	. .	70 „
VI. „	. .	50 „

Jegyzés: A pályázó állat nem lehet fiatalabb 2, nem öregebb 6 évesnél. Ugynevezett „luxus"ló jutalmat nem kaphat.

2. Szarvasmarhákra a hús és tejtermelési s az igavonási képesség szerint: összesen 9 jutalom: mely jutalmakból esik bikára három, az üszök- és teheneke hat: és pedig

Bikáknál:

I. jutalom	. .	150 pft.
II. „	. .	120 „
III. „	. .	100 „

Üszök és teheneknél:

I. jutalom	. .	150 pft.
II. „	. .	120 „
III. „	. .	100 „
IV. „	. .	70 „
V. „	. .	50 „
VI. „	. .	30 „

Jegyzés A pályázó állatok, ha bikák és üszök, nem lehetnek fiatalabbak 2 s nem idősebbek 4 évnél; ha tehenek, nem fiatalabbak 4, s nem idősebbek 6 évesnél. Meddő tehén nem pályázhat.

3. Juhokra, a gyapju- és hústermelésre való alkalmatosság szerint, összesen 9 dij, mely jutalmakból esik a kosokra három, az anyákra hat; és pedig:

Kosoknál:

I. jutalom	. .	140 pft.
II. „	. .	110 „
III. „	. .	70 „

Anyáknál:

I. jutalom	. .	140 pft.
II. „	. .	110 „
III. „	. .	70 „
IV. „	. .	50 „
V. „	. .	30 „
VI. „	. .	20 „

Jegyzés: A pályázó állat nem lehet fiatalabb 2, s nem öregebb 4 évesnél.

4. Sertéseknél a hizási, hustermelés és szaporasági képesség szerint összesen 8 dij, melyekből esik a kanokra három, az anya állatokra öt: és pedig:

Kanoknál:

I. jutalom	. .	60 pft.
II. „	. .	50 „
III „	. .	40 „

Koczáknál:

I. jutalom	. .	60 pft.
II. „	. .	50 „
III. „	. .	40 „
IV. „	. .	30 „
V. „	. .	20 „

Jegyzék: A pályázó állat nem lehet fiatalabb 1, s nem öregebb 3 évesnél.

5. Baromfiaknál, hová mindenféle házi szárnyas állat számittatik, s melyeknél a dijak csoportok szerint (p. o. 4—6 tyuk egy kakassal) értetnek: összesen 6 dij:

I. dij	. .	36 pft.
II. „	. .	30 „
III „	. .	24 „
IV. „	. .	20 „
V. „	. .	16 „
VI „	. .	10 „

II. Eszközök- és gépekre.

Ezen osztályban a kiosztandó jutalmak summája összesen 1500 pft. Minthogy azonban egyelőre közelitőleg sem határozható meg, hogy a különböző rendeltetésü gépekből mily arányban és menyniységben fognak a tárgyak összejönni, a kitüzött dij-összegnek részletekre való felosztása, valamint a kiosztandó elismerő okiratok számának meghatározása is, az illető biráló bizottmányra hagyatik.

Azon reményben, hogy az e kiállitással elérni szándékolt üdvös czélt, t. i. hazánk gazdasági felvirágoztatásának előmozditását, lelkes hazai gazdaközönségünk s előretörekvő eszközgyárosaink melegen felkarolandják; azon reményben továbbá, hogy gazdaközönségünk a Bécsben tartandó kiállitáson is diszszel és sikerrel képviselendi hazánkat: azon reményben végül, hogy mind azon gazdasági állatok, gépek és termények, melyek a bécsi kiállitásra felküldetnek, egytől egyig viszszatérnek saját köztelki kiállitásunkra is: zárjuk a sorokat azon ohajtással, hogy 1857-ki kiállitásunk **Ő cs. kir. Felségeik** előtt Magyarország gazdasági termelésének minél hüvebb és ajánlóbb tükre, s hogy ugyanaz gazdaközönségünk számára mind végig a legkellemesebb tanulság és viszszaemlékezések forrása, s nagyobbszerü — hazánk termelő erejéhez méltó — gazdasági kiállitásainknak uj és fényes kiinduló pontja lehessen.

Pest, 1857 márcz 2.

A m. Gazdasági Egyesület,
ideiglenes bizottmánya.

Üti vázlatok.

VI.

Róma, februárius, 1857.

Eljött a carneval, az oly hires római carneval egész fergetegével ama fehér pornak (ugynevezett confetti-nek) mit azon alkalomkor egymásra szoktak szórni és egész rajával a bokrétáknak is apró ajándokoknak, melyeket kölcsönösen dobnak és adnak egymásnak a gyermek-játékot üző emberek,—és lejárván utját, eltünt az, a nélkül hogy én csak egyetlen levelecskét és szántam volna számára üti vázlataimban.— Leirása a legjobb alkalmat szolgáltatta volna valaki olyannak kezébe, ki tüzen-vizen irni akar. Sőt, meg vagyok győződve előle, leirása, az arra képes kezekből, igen kellemes olvasmányt nyujtott volna az olvasók legnagyobb részének. Hiszen ha reá gondolok, most is tánczolva ugráncsolva állanak előttem nevetséges és néha elmés jelenetei és alakjai. Mintha látnám miként szórják a confettit: éppen oda, hol a legcsinosabb gunyák vannak: éppen oda, hol leginkább félnek tőle: éppen oda, hol leporozni kezdték magokat Mintha látnám: egy-egy kellemes arcz felé miként repülnek a virágok, kinek boldog és boldogtalan, ismerős és ismeretlen siet bémutatni figyelmét és miként kapkodták a bokrétákat, melyek szép kezekből repültek ki. És mintha látnám most is azon ünnepélyes szertartást, melylyel a carneval egybe van kötve. Az aranyos senatori hintókat, a katonaságot sok dobbal és hangzó zenével, a sokaság közt végig vágtató lovasokat és a végén magokat, azon csudálatosan felczifrázott szabad lovakat, melyeket végig riaszt és kerget a zajos közönség megnyilt sorai közt.— Egybe lehetne kötni leirását komolyabb megjegyzésekkel, hogy azok, mint setétebb háttér, a carneval eleven szinü képeit annál inkább kiemeljék. Például: meg lehetne emlékezni azon nevezetes igazságról, hogy sok dolog van, mit ha egyes csinál: bolondság, ha százezrek csinálnak és milliók:....divat.— Ha mindnyájan ugyanazon tévelygésben, vagy eszme behatása alatt vannak az emberek, mindig azt tartják tévelygőnek, ki más, idegen álláspontot foglal el magának. — Sok más ily nemü megjegyzés után azt is oda lehetne tenni, hogy csakugyan igaz az, mit egy előbbeni levelemben irtam, hogy az olasz nagyon szereti a zajt.— Mindezeket azonban én most mellőzöm és megmaradok saját tárgyaimnál.—

Negyedik levelem már ez innen és mégis mindöszve nagyon keveset irtam magáról Rómáról. Nem onnan van pedig, mintha az itt található nagyszerü romok és részint oly épitészeti maradványok, meg végtelen becsü gyüjtemények, melyekhez az üj-világ szakértői egész tisztelettel járulnak, nem érdemlenék meg a figyelmet;—épen nem;—de én nem vagyok sem épitő sem szobrász,—az én itéleteim ezen tárgyakban csak olyanok lehetnek, minőket akárki, a ki nézni, látni szokott, a figyelmét elfoglaló dolgokról teszen.— Szárazan leirni az ezen régiségeket illető vizsgálatok kutatások jelen eredményeit,—ime! a colosseum ilyen meg amolyan hoszszu és magas, ebből és amabból az anyagból van épitve, ez és amaz épittette, erre meg amarra használták és ez meg amaz változáson jött át,— mind nagyon érdekes lehet valamely „üti-vezér" könyvben, vagy érdekes lehet mint adat tömeg annak, ki vizsgálatait azok alapján akarja vinni,—ugy tartom azonban helyöken ezen üti-vázlatokban teljességgel sem lennének Megkisértem azonban, a meglevő maradványokból egypár jellemvonalára következtetni az alkotóknak; mintegy oly formán, valamint a földalakulástkutató, a szikláztokból, rétegekből, őskori maradványokból következtet a vén föld ifju korára. —

Hol kezdjünk feladatunknak?

Ha körülnézünk, azon megjegyzést kell tennünk, hogy a régi épitményekből legépebben a diadalivek, mulató házak és temetkezési épületek maradtak meg.—

Különös dolog!—Miért a dicsőség, a hatalom emlékeinek oly tömör tartós épitményeket szentelni. Talán azt gondolták, hogy a kövek erősebbek az eszméknél, az emléknél és az utókor csak diadal-ivekről fogja ösmerni a Szentföld, Aegyptom, Dacia sat. meghódítóit?—

Különös dolog!—Ily tartósan voltak épitve a mulató helyek, különösen a circusok és fürdők, hogy azok legépebbek jelenleg is. Aztjelentik-e ezen nagy gonddal épült rengeteg épületek, hogy a nehány órát tartó kevéssé nemes mulatságok mily nagy becsben voltak általán?—Vagy azt, hogy az élvezet-ittas végtelen nagy várost folytonos mámorban tartani részesültek oly nagy figyelemben egyesek részéről?—

Különös dolog!—Oly szikla-erös épitményeket temetkezőknek készitni! Nem egy esetben a temetkezési emlék megmaradt és habár tudott, deismeretlenporokat fednak az érezkeményfalak, melyek az időt feltartoztathatlan munkájában megakasztani látszanak. Midőn nem eszmének jelképzői, csak földi porokat fedeztek, ugy maradtak azok fenn, mint folytonos hirdetői a régi kegyeletnek, vagy tán ....hiuságnak.—

De, ugyan hova lettek a régi templomok? hol vannak a régi középületek?—Romjaira is nehéz legnagyobb részének általni.— Vagy nem voltak azok oly gonddal emelve, mint az emlitett é-

---

TÁRCZA.

Anyai szeretet a tengerben.

(Wagner szerint.)

A tenger hideg és zordon. Könyörületlenül romboljak szét hullámai a hajót s temetik el a hajóst nőstül, gyermekestül együtt. Igaz, hogy pompás szinben csillámlanak koralljai, s számtalan hala arany- és ezüst fényben tündöklik; de mindezek előtt egészen ismeretlen dolog a szeretet. Ha ragyogó kagyló nem gondol egyébre, mint, hogy megnyissa teknőit s összszehúzza azon vigyázatlan állatocskákat, melyek hozzá közelednek. A rák kinyitott ollójával, s a számtalan hal tátongó torkával mind csak azon mesterkedik: miképp ölhesse meg, miképp falhassa be a nálok gyengébb teremtményeket. A tehetetlen kisdedek iránti figyelem, vonzalom, a gyöngéd gondoskodás, mely még nőstény-oroszlánt s tigrist is föl képes melegitni, ismeretlen érzés a sós hullámok ez otromba barmai előtt. Millio, meg millió hal együtt, közösen rakják le tojásaikat (ikráikat) a zátonyokra, fövénytorlatokra s napnak fekvő alacsonyabb partokra. E tojások, ez ikrák száma, csak egy-egy halét véve is fel, megszámlálhatlan sokaságu; czerekre, sőt milliókra fölmegy. Hogy gondoskodhatnék egy anya ekkora gyermekcsoportról?! Hogy gédelgethetné, étethetné, itathatná s ápolhatná őket?! Miután letette tojásait a hal, elúszik onnan. Mit se gondol arra, hogy mi történendik velök. Bölcsőjük a tenger, a fövényes part megmelengető vánkosuk. Isten tudja hány milliárd meg milliárd piczike hejtalan tojásocskát egyedül magok a hullámok költenek ki s látnak el eledellel. Életre ébredvén a kis halacskák, a vizben legott feltalálják alkalmas eledelöket. Megszámlálhatlan seregei még kisebb élővalóságoknak: bomlaszok, puhányok és ázacsok, górcsői csigák és férgek, s még más fajta halikrák azon zsákmányok, mikre könnyen szert tehetnek. Igy lesz idősebb s nagyobb a hal. Életének első perczétől kezdve csak más gyengébb állatocskák halála által tartja fenn magát. Minden más teremtményben ellenséget vagy zsákmányt lát. Szalad előle ha nagyobb, vagy megrohanja s felfalja, ha megbirkozhatik vele. Meleg vonzalomról, hálaérzelemről mások iránt, ápoló szülei iránt, soha sejtelme sincs a halnak. Oly kevéssé ismeri apját és anyját, mint ezek öt.

Közepette ezen hideg és érzésnélküli halsokaságnak, él mégis egy csekély számu állatcsoport, mely igen szép kivételül szolgál a fennebb mondottak alól. A czeteket értjük. A halak, csigák, kagylók sokkal felülmulják a czeteket szinök pompájára s alakjok sokféleségére nézve. A czet t. i. körülbelől olyan formáju, mint valami óriás-nagyságu élő oszlop, mely egy-egy középszerü ház hosszuságával is vetekedik; mintegy 60 láb hoszszu és 20 láb vastag. E roppant testének egy harmadát a feje, más harmadát a farka teszi. Szürke, pikkelylelen bőre igen gyakran tetemes menyniységü s sok alkalmatlanságot s kint okozó tengeri élődi-állatokkal van ellepve, melyektől, minthogy két úszonya az úszásra nélkülözhetlen, teljességgel nem képes magát védeni. Ugyanazért vizszinén időztében örömest engedi oda hátát a tengeri madarak seregeinek, hogy azok ez alkalmatlan vendégeiből minél többet elfogyaszszanak. A czet testének ezen éppen nem szép külseje, ezen otromba termete mellett, annál inkább meglep annak elgondolása, hogy ők a leggyöngédebb vonzalommal viseltetnek egymás iránt, hím és nőstény szives örömest elmulat egymás körében. Ha a sarkok körüli tengerekben, hol leginkább szoktak tartózkodni a czetek, tavasz alkalmával olvadni kezd a viszont feljött s jó-soká soha le nem nyugvó naptól a jég; ha a puhányok s bomlaszoknak mérföldekre terjedő vándor seregei, mik főeledelét teszik, a tenger jelentékeny mélyéből megint felszinre jönek s bő menynyiségben szolgálnak eledelökül: fencsapongó pajkos kedvre gyulnak az oceánok ez óriásai. Határtalan örömüknek, játékuknak vége-hoszsza nincsen, hasonlóan kerti és erdei madarainkhoz, melyek ugyanis májusra haza kerülvén hoszszu vándorlásaikból s hernyókkal, bogarakkal, szunyogokkal, legyekkel gazdagon megteritett asztalra találván, túláradó kedvtelésökben, mulatozásaikban szintén határt nem ismernek: mignem elvégre mesterséges fészekkészitéseikhez fognak a párok s aztán nemsokára kicsinyeik szeretetteljes ápolása veszi teljesen igénybe minden gondoskodásukat.

Szorgalmasan fel-felkeresve, felhajhászva egymást a czetek a tenger roppant sikjain magasra fel-felszökelnek, vagy nyilegyenes vonalban, villámgyorsasággal szembe rohannak ősztokban egymásnak, s hasonló sebességgel válnak el ismét egymástól. Olykor függélyes irányban nagy hirtelen alámerülnek, menyny-dörgésszerü csattogással verdesve farkukkal a hullámokat, s nem sokára a nagy mélységből ujból felúsznak, szintén függélyesen s oly erővel, hogy féltestökkel is kilökődnek a habok közől, s pillanatokig mintegy egyenesen állni látszanak. Majd megint sebesen rohanó gőzösök módjára üzik egymást a párok 40 lábnyira is fel-fellövelve a magasba, fejök tetején levő fecskendőkből a viz- és gőz-sugarakat. Egymáshozi ragaszkodásuk anynyira megy, hogy feláldozni is képesek magokat egymásért.

Sikerült egy hajó népének egy czet-pár közől a himet megszigonyászni, mely is irtózatos ellenállása után, miután ugyanis vergődése közepett farkának egy ütésével egy csónakot szétzúzott s öt hajóslegényt megölt, vérevesztése következtében oda lett: menekülés helyett a nőstény mindazon iparkodott: miképp lehetne segitségére a megsebesültnek. Sok sikeretlen kisérlet után elvégre reményt veszitve párja élettelen testére vetette magát, mint-ha nem kivánna többé élni társa halála után, s szigonytól találva csakugyan himje sorsára jutott.

A czet csak egyet fiadzik (ritkán kettőt) s fiát, mely születésekor is már jó nagy (21—24 láb) emlőjéből szoptatja, éppen mint a tehén a borját s mint a juh a bárányát. Szoptatás közben felváltva majd a jobb, majd a baloldalára dől a tenger felszinén, hogy mind magának, mind szülöttének lehetővé tegye, hogy az orrlyukába toluló vizet kilövelje s lélekzelhessen. E gondteljes ápolás legalább is egy évig tart. Ez idő alatt anya és szülötte nem hagyák el egymást. A legnagyobb gyöngédséggel figyel minden lehető veszélyekre, melyek a még nem eléggé ügyes csecsemőt fenyegetik. Viharos időben előtte szokott úszkálni, útat nyitandó számára a tajtékzó hullámok között; ha elfáradt, hátára veszi, vagy magához szorongatja uszonyával. Borzasztó harczok fejlődnek ilyenkor, ha a nagyobb ragadozó halak közől vagy egy megtalálja fiát támadni. Legveszélyesebb ellenségei közé tartozik a czetnek a hatalmas fürészhal. Ez a nélkül, hogy aztán kénytelen lenne viadalra kelni az állatóriással, megmeri támadni. Ravaszságot, jól betanult fortélyos fogásokat használ gyengébb ereje mellett. A szorongatott czet függélyes állásba helyzi magát, fejével alá felé s farkával meszsze kiható csapásokat osztogat, melyek jól találva összetiporni volnának képesek a vakmerő megtámadót. Azonban ez a veszélyt egy gyors fordulattal vagy ugrással kikerül, s itovábbi megtámadásait, a mint a kö-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

pitmények, vagy inkább ki voltak téve, a hozzá kötött eszmék miatt, a vandal kezek pusztításainak.

A diadal-ívek Róma hanyatlásnak indult korából valók. *) A nagy Rómának nem volt szüksége köemlékekre: maradandóbban, mint köbe lehetne, van feljegyezve neve. Hiában akarták a szilárd épületekkel megállandósitni magoknál a későbbiek a dicsőség fényét, — durva anyagi eszközökkel, nehéz köhalmazokkal nem lehet azt tenni. A szellem elszállt és most ugy állanak fenn a diadal-ívek, mint a régi élőtest vázának és a sülyedő kor kinövéseinek maradványai. Megkisértették a régi dicsőség álköntösébe is öltözni, mint erre példát mutat Constantin diadal-íve. Ez ugyanis, vagy Trájánnak egy diadal-íve, vagy csak nagyobb része van egy Tráján számára készült diadal-ívből készitve. Miként azonban a pávatollakkal ékeskedő szajkónál, ugy kitünik itt is a bitorolt dicsőség a valódiról. Nem szükség hogy az ember szakértő legyen, hogy megtudja különböztetni a régibb részeket, alkotni tudó kezek faragásaival, a felsőbb meredt és kifejezéstelen építményektől. A kik jártasak a régiségek vizsgálatában azt mondják, hogy a csinos részek a Tráján diadal-ívéből valók és csak az idomtalan alakok jelölik valójában Constantin dicsőségét. Ezt tudva, egészen más benyomást teszen, reám nézve legalább, mint a mit bizonyosan tenni akar: mint a féktelen hatalom feszengő visz szaélését, mint az ősi dicsőség iránti kegyelet eltünése tanujelét tekintem a diadal-ívet és megvetem az eljárást.—

Három diadalív van jelenleg jobb karban: a Constantiné melyről éppen megemlékezém, a Colosseum mellett. Egy más—a Titusé—melyek a senat s és a nép — mint felirata mondja — emelt Titus császár tiszteletére, meg akarván örökiteni Jérúzsálem elfoglaltatásának emlékit. Ez, a Via Sacra nak tetején van. Legszebbnek tartják és nagyon érdekes az azt ékitő és a Szentföld elfoglaltatását illető faragványokért.— A harmadik a Septimius Severus diadal ive a Forum Romanum éjszaknyugoti szegletén —

Megemlitem ugyan itt a diadal és emlék-oszlopokat is. Ezek ugyan mint épitészeti müvek, a világért sem tartoznak a diadal-ívek mellé, de azok, valamint ezek, egyes emberek és tények dicsőitésére vannak emelve és igy, ha nem is anyagi de szellemi rokonságban állanak egymáshoz.—

A legérdekesebb ezek közt a Trajáu oszlopa. Ez nem csak a müvészeknek ad érdekes tanulmányt, mint Apollodorus nagyszerü müve, de méltó figyelmét érdemli ki a történésznek is, a ki, a csavarosan felfelé vonuló faragványmenetben számtalan történelmi adatra talál. A faragványok a dák háborut tárgyalják és hogy menynyi mindent fejezhetnek ki csak onnan is lehet képzelni, hogy 2500 emberi alak van rajta. — A Piazza Colonán emelkedő oszlop utánzása ennek nagyság, alak és diszités tekintetében. Csakhogy Marcus Aurelius Antoninus tiszteletére, a marcomannok legyőzése emlékére van épitve —

Örökké rosz jelnek tetszik nekem az, ha majmolást látok. Örökké kérdhetném az illetőtől: nincsen-e esze, hogy azt akarja előadni, mit más gondolt? nincsen-e ereje, vagy nincs bátorsága azt használni, hogy idegen lábokra akar állani? De legroszszabb jel az utánzás a müvészetben, melynek nélkülözhetlen alkatrésze nem csak az, hogy szabad röptén járjon az ész, de másoknak is lelket kölcsönözvén, saját alakjait megelevenitse.

*) A Rómát illető adatok szinte mind Murray „Rome am its Environs" czimü jeles munkájából vannak véve.

Rosz elővéleményemet igazolja ezen esetben szakértők kevésre becsülő itélete.—

Van még egy ily nemü oszlop: a Forum-Romanum előtt álló Phocas oszlopa. Nem igen lehet róla érdekest mondani: hacsak nem a sok vitatkozást emliti az ember, vagy azon gyanút, hogy erre is egy sokkal régibb oszlop volt bitorólva.—

Van ezen kivül több (szám szerint 11) obelisk a város különböző részeiben, nagyobbára piaczokon felállitva. Ugy látszik, hogy ezen inkább különös, mint szép oszlopok, nagyon felkeltették a rómaiak érdekét és azt kielégitni császáraik ujra meg ujra hozattak a meszsze délkeleteni diadalaik tanujeléül obelisketet. Némelyikén hyerogliphek vannak, másokon nincsenek. A hyerogliphek, ezen talányos képes beszéd, mint állitják, nagyobb részint meg vannak fejtve.

B. Kemény Gábor.

M. Vásárhely, márcz. 16.—Márczius 15-ke eseményteljes nap volt ránk nézve. Nagy halottunk vala. A casino élete virágában jobb létre szenderült át, érthetőbben szólva: átszenderitették. Ő volt és nincs többé; ő létezett és ő megszünt élni! Oh miért nem vagyunk költők? Oly érzékenyen szeretnők és szivrepeszlőleg és hathatósan és megrázkodtatólag festeni e gyászos eseményt, — oly szomoru jelentést szerkesztenének, oly megrenditő halotti beszédet tartanánk, meg oly utóhangokat bocsátanánk utána, miszerint köből kellene, hogy legyen azon ember fia, kinek szive mind azokon megne esnék! Oh! És miben halt meg? Hisz ő oly szép, derék, fiatal, ügyes, fürge, talpraugrott vala, — oly szép reményekre jogositott! De ő nem halt meg, — oh nem! megölték kórházszükségletekkel. — Összszemenették mint a tót orgonát; ő vitézül védelmezte magát, — minden talpalatnyi tér nyolcz ives csatákba került, mind hasztalan! mert contra vim mor..... nem merjük végig nyársolni a latin mondókát, félünk a nyelvtisztitóktól, kik vagy félreértenék, vagy sehogyse értenék, — Ő tehát nem halt meg, hanem meghalattatták, — engedelmet ezen cselekvőleges uj szóért, mert e perczben nem kapunk jobbat. A hol eddig élet uralkodott, ott ezentul az enyészet üti föl vámoló sátrát; a hol eddigélő angyalok csárdásoztak, mazurkáztak és mindenféle táncot — nem bánjuk — elbájolólag lejtettek, ott ezentul a halál angyala, az öldöklő, a fojtó, a kérlelhetlen fogja a választottakat áttáncoltatni azon helyre, honnan mai napig még senkise tért viszsza. Ellentétek ellentéte! Költőiség és próza, — viasz és fövény! kefeseprő és szalmacsutak! A mely koczkás talajokat eddigelé viaszszal eresztettek be, ugyanazokat ezentul prózai melegvizzel és még prózaiabb szalmacsutakkal fogják rontani, — igen, mert ha a meleg vizet az ökörnek beadják, az is roszsul lesz tőle, tanubizonyság a szegény valaki, ki a kék findzsiában átvett szájmosóvizet ital gyanánt meginni kötelességének tartá. — Bár ki ne adták volna az utat junius végeig, mert a lapok nagyobb részére azon időpontig történt az előfizetés; se baj! Elvitetik a tanácsházhoz, ott olvashatjuk: elismerő köszönetet szavazunk ezért a összszemenetett egylet irodalombarátai nevében a nemes tanácsnak, ugy azért is, mert az egylet jó karban lévő butorainak kis helyet engedni sziveskedett a tanácsház valamely záros helyében — A butorokat nem fogják eladni, mert összsel az egylet mint hamvmadár, hamuszülöttekint (a nyelvtisztitóktóli félelmünkben az idegen Phoenix szótnem merjük alkalmazni) fényesebb tollazattal, frisebb életerővel föl fog támadni hamvaiból. — Önmegelégedéssel és nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy a casinó nem a részvéthiánynak, hanem az el nem hárithaló közülmények kényszerüségének miatta fog nehány hóig bomlasztási szünidöt tartani, hogy annál összszesitettebb s a legszilárdabb alapra fektetett erővel kezdje ujból pályafutását. Addig vigasztalhatjuk magunkat azzal is, hogy maga a természet osztja ezen véletlen ideiglenes haláloztatás miatti megilletődésünket, mert öt napig sirásnak indulva egyre hullatta hókönyeit elanyanyira, hogy szánkázhatnak, sőt szánkázunk is.

A casinóról ime irt jegyzeteinket helyesebben nem fejezhetjük be, mint azzal, hogy az egész egylet nevében a legőszintébb hálánkat kifejezzük széki gróf Teleki Domokos úrnak Gernyeszegen, ki a helyiségeket az egyletnek 600 p. ftért mégakkor is átengedte, midőn 1600 pftot ajánlottak neki egyegy évre.

Egy német lap a „Pesti Napló" 47 sz. megjelent és az e városban uralkodó irodalompártolást kimutató m. vásárhelyi levélből kivonatot hoz, de az ide járó 481 magyar lap helyett 184-et ir; — a sajtó hibák tehát nem csak a magyar sajtóban fordulnak elő, hanem a német sajtóban is lehet akadni „Druckfehler"-ekre; szegény 4-es, hová raktak tégedet az egyesek ajtajához: — hadd éljen; csak 297 példánynyi különbség; de szabad királyi városunkat is látjuk elkényeztetve ama kivonatban, mely Maros-Vásárhelyt városka gyanánt (Städtchen) tünteti az olvasó elébe; még jó, hogy csupa szeretetből „Bubi"-nak vagy a gyengédség legmagasabb ömlengésében „Mauzi"-nak nem keresztelték ezen 241 éves sz. k várost.

Éppen most értesülünk, hogy a casinó ujból föl fog állani, mihelyt alkalmas helyiségekre szert fog tehetni.

Színházunk épitése ügye nem sokára uj lendületet fognyerni; tudtunkkal a lelkes gróf Teleki Domokos úr ő mltga az ügyet hathatós pártfogása alá szándékszik venni és igy a csalhatlan sikerről eleve meggyőződve lennünk tökéletes okunk van.

J. M.

Kolozsvári napló.

* A magyar akademia f. hó 16-dikán tartott ülésében a titkár felolvasta a gróf Teleki-féle drámai jutalmak elitélésére megbizott választmányok jelentéseit A szomorujáték birálói kijelentvén, hogy a kilencz pályamü közt egy sincs, mely, nem mondjuk, adrámaturgia főbb kellékeinek, de szini irodalmunk jelen állásának megfelelne, mint viszonylagos becscsel és a többiek fölött némi előnyökkel birót „Béldi Pál"-t emelték ki. — A vigjátékokra nézve némileg kedvezőbb a birák itélete. Egy sincs ugyan, mint mondják, mely általános becs szerint jutalmat vagy kitüntetést érdemelne: de van vagy három, mely több tekintetben figyelmet és előadást érdemel. Jutalmazásra a „Mama" czimü vigjáték lőn ajánlva. (Mind a két darabnek szerzője Szigligeti Eduárd. A vigjátékokra irt pályamüvek közöl még kettőt emeltek ki („Károly úr bogara" és „Legujabb nemes"), mig a szomorujátékok közt „Béldi Pál" után a „Dózsa György" czimü drámát sorozta az itélő bizottmány.—El kell szomorodnunk drámairodalmnnk jelen állása fölött, midőn (mint a P. N. ujdondásza megjegyzi) 9 dráma között a „legjobb" is absolute rosz. A pályanyertes csak azért jut a 100 aranyhoz, mert a többi (nem kevésbbé jó hanem) még roszabb volt. Valóban ez szomoru! Mit mondjunk aztán az e nemben nálunk felmerülő kisérletekre, melyekről még azt se lehet állitni, hogy legalább a dramaturgia főbb kellékeinek megfelelnek!?.... Mi osztjuk ugyan dolgozótársunk, Turul, azon nézetét, hogy azon csak örölnünk kell, ha a drámairodalom terén nálunk is egy kis mozgalom jelentkezik, de meg kell vallanunk, hogy ha nem e hazafias szempontból indulunk ki csak jóakaratból méltathatjuk figyelemre azon három vagy négy drámát, melyek a télen itten mint eredeti uj müvek szinre hozattak. Minek nevezzük aztán különösen egyik ilyen dráma szerzőjének azon igaztalan érzékenységét, hogy a lehető legelnézőbb birálatban is okot keres magát megsértettnek érezni, jóllehet az csupa jóakaratot lehel!? Ugy látszik, a kolozsvári szinmüirók még kevésbbé ismerik önmagukat s még igaztalanabbak, mint a pestiek. Azok — ha nem is meritnek ösztönt a birálatokból magasabb törekvésre — legalább nem magyarázzák félre a jóindulatot, melylyel müveik fölött itélet mondatik.

* Erdély kath. főpásztora Haynald Lajos ő nmlga elhatározta a kath. helységek hozzájárultával Csiksomlyón főgymnásiumot, tanitóképezdét, s elemi főtanodát állitni fel.

* Mult számunkban, a Stuárt Mária előadásáról irt szinjelentés egyik sorában, oly hiba maradt benn, mely kellemetlen félremagyarázásokra nyujthat alkalmat Ott ugyanis ez áll: „Hogy többet ne mondjunk, Erzsébettel szemközti jelenete után (Komlóssy Ida k. a.) egymásután kétszer kihivatott" Minthogy e kisszerü szónak „kétszer," némelyek hajlandók oly értelmet tulajdonitni, mely vagy a sz. referens, vagy a t. müvésznő rovására történik, álljon itt compact betükkel, hogy: Komlossy Ida k. a. azon jelenet után egymásután **hétszer** hivatott ki, a mi valóban példátlan eset nálunk.

* Az erdélyi urbér-vesztett földesurak közöl a m. kormány több mint 600 folyamodó részére a kárpótlási összszeget, 1,200,000 ftot utalványozni méltóztatott.

* Zilahról irják, hogy az onnan nehány órányira fekvő Mojgrád nevü falu határán egy négyszegletü, simára faragott s egyik felén betükkel bevagdalt kőlapot találtak, mely jelenleg gr. Andrássy Lászlónál van. Hoszsza 2—3 láb, a rajta levő irás következő: „Imp. Caesar. t. ael Hadrianus. ani. on. Aug. Pius. p. n. tribun. pot. XX. imp II. Cos. p. t. amphitheatrum. vetustate delapsum. denno, fe—curante. Tib. Il. Quintiliano. pr. oc. suo." E felirat megküldetett Paur Iván régiségbúvár urnak.

* A brassói ujság Dálnokról egy szomoru eseményt ir le A kovásznai evang. iskolamester Brassóba ment heti vásárra, hol jelentékeny pénzösszeget váltott magához Egy eddigelé még föl nem födözhetett aszszonynak ezt észre kellett venni, mert az iskolamesterhez ment, s kérte, vinné el öt magával Kovásznára, mit a mester meg is igért. A Feketeviz melletti kocsmánál megállapodtak, az aszszony egy palaczk bort hozott ki, s ivott először, s aztán a poharat az iskolamesternek, végül pedig a szolgának nyujtá. Mi történt a Feketeviz melletti kocsmától egész Uzonig, még nem bizonyos.— A kovásznai iskolamester szekerét, mert a lovakat senki se hajtotta, a faluban feltartóztatták, s átvizsgálták. Az iskolamestert halva, a szolgát öntudatlan állapotban találták. Ez utobbinak erős természete s talán mert a méregkeverékből keveset ivott, okozhatá, hogy csak eszméletét vesztette, de Uzonban felüdülvén, elbeszélte a kocsma előtti eseményt. A kocsisnak azonnal orvosi szert adtak be, mely minden további veszélyt reá nézve elháritott. De a szegény,

---

rülmények kivánják, a szerint intézi. Kedvezőnek látszó pillanatban, hatalmas roham közben megy neki s mélyen furja fürészét kövér testébe, széles hátába. Olykor a tenger mélyében is folyvást tovább üzi, s ujra a viz felületre úszik fel utána, ha hogy a lélekzési szükség a czetet tovább alant maradni nem engedi. Hoszszas küzdés után mindazáltal erősen vérző, de nem életveszélyes sebektől boritva, legtöbbnyire csakugyan mégis a czet-anya győzedelmeskedik s kényszeriti ellenfelét futásra venni a dolgot, midőn is aztán megmentett kedvenczével a bomlaszok seregei felé siet, felüdülendő egyfelől kinos fáradalmai után a bőséges eledel által, másfelől kisdedét lassan-lassan keményebb eledelekhez szoktatandó.

Ez anyai szeretetének nem ritkán áldozatául is esik az anya-czet. Egy hires grönlandi utazó (Scoresby) erre vonatkozólag következő sajnálkozásra indító eseményt beszél:

„Szigonyászaink egyike — ugymond — mi pedig igen gyakran megtörténik, egy fiatal czetet sebesitett meg, még pedig oly czélból, hogy anyját ez által oda csalhassa. Valóban legott tel is jött az anya, s fiát uszonyával magához szoritván oly gyorsan s mélyen merült vele viz alá, hogy nehány percz alatt körülbelől 600 lábnyit rántott le magával a szigonyázó kötélből. Kevés idő mulva ujra felszinre jött, dühösen rohant ide-oda, majd hirtelen meg-megállt s viszont megint a legszilajabb fordulatokba tört ki: félreismerhetlen jeleit mutatá kétségbeesésének. S jóllehet több csónak vette üldözőbe: feledni látszék minden veszedelmet s leirt erőmegfeszitéseit még jó darab ideig folytatta, anélkül azonban, hogy szülöttjét megszabadithatta volna. Két meghiusult kisérlet után elvégre sikerült őtet is megszigonyászni. S minden nagy fájdalma daczára még ekkor se gondolt reá, hogy fia nélkül meneküljön; hanem ott maradt mellette: igy időt hagyott arra, hogy több csolnakos férközhessék közelökbe. Rövid idő alatt ujra vagy három szigony találta, s egy óra mulva már mindkettő mozdulatlanul, élettelenül feküdt a tenger tükörén."

Hit, remény, szeretet.

Tapasztalatlan voltam eddig én,
A jó tanácsot könnyen elhivém,
„Higyj!" ezt tanácslák, egyedül a hit
Mely szivnyugalmat hozva boldogit.

Boldogságra vágytam mint mindenek,
Hittem tinektek hütlen emberek,
De hol maradt a képzelt bájremény,
Az üdv helyett csalódást leltem én. *)

Szeress ezt mondák, a hü érezet
A boldogság rózsái közt vezet,
Szerettem! ah a szív ha meghajul,
Csak türni, fájni s csalódni tanul!

Egy festemény éltünk az ég alatt,
Melyen a fénynél több az árnyalat,
Boldog kinek szemében ez a kép,
Boldogitó volt olykor, olykor szép!

Mondák: reméljek bánatim után,
Viharos égre kel a szép korány,
Oh, ki remél bújára szebb időt?
A csalódás sirig kiséri öt.

Hit, szeretet, remény! álcsillagok!
Az élet útain ti csaltatok!
Ne szóljon senki már felőletek,
Elfásul szivem, lelkem köztetek. **Sára.**

*) Emberbe vetett hit csalhat, istenbe vetett hit soha se Szerk.

EGY KÖLTEMÉNYRE.

„Motto."
A szerelem?... Kevés, a mit
A szerelemről mondhatok;
Lehet, tán bennem volt az ok:
Túlvittem lelkem álmait,
S a föld tárgyat nem adhatott.
(Melgyes Lajos.)

„Contra."
Nem voltál magaddal soha,
Tisztában, édes barátom!
Nem érdemlett sorsod szánom!
A túlvitt álmok: az oka!
Mért hozzád e föld mostoha!

Mig a természet embere,
Megleli a szép leánynál —
Szerelmét, addig korányánál
Méláz az ódák-mestere...
Benn? sir, sohajt, szerelmese.

Túl... nem kell vinni a lélek
Álmait! mikor itt nálunk:
A boldogságra találunk.
— — — — — —
— — — — — —

A régi világban midőn:
Még az állatok szólottak. Móses
(Tehát ők is gondolkodtak.) — IV. XXII.
Két macskafi a fatetőn, 28. v.
Elmélázott a jövendőn.

Az anyjuk, igy szólott: „kölykek!
Nem az égen van az egér!!
Ott csak az ábránd keresgél! —
Kis lyukban lakik étketek.
Hát ne a holdra nézzetek!"

Szót fogadtak a cziczának!
S megfogták itt az egeret —!
Lásd barátom: a szerelmet
Ne túl, itt keresd! — komának
Nem hivhatod a kék eget!!!

Girókuty.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

becsületes iskolamestert halva vitték haza, hol neje négy árva gyermekkel siratja, s az egész helység gyászolja szomoru végét. Az idegen aszszony, s az iskolamester pénze eltüntek.

* Egy szinházi jelentést olvastunk, melyet f. hó 23-dikáról a nemzeti szinház igazgatósága ir alá, s igy hangzik: „A Kolozsvári Közlöny 50-dik száma naplója a nemzeti szinház igazgatóságát pesti szinművésznő Komlossy Ida k. a. folytonos bérletszünetbeni föllépte miatt azon gyanu alá hozá,—mintha e bérletszünetek nem a t. vendégművésznő szerződésének, hanem az igazgatóság üzérkedési elvének volnának következései. E sulyos vád, elzárja az igazgatóságot, hetenként csak kétszer megjelenő lap késedelmes megjelenését, maga igazolására bevárni, anynyival inkább, hogy e hir elterjedése kellemetlen hangulatra térithetné, a t. cz. müpártoló közönség azon lelkesebbjeit, kik folytonos páholytartás á tal az erdélyi nemzeti szinészetet ez ideig fentartották, másfelöl az emlitett lapban csak is a t. vendégművésznő szereplése bevégzése körüljöne nyilvánosságra. Az igazgatóság tehát a t. cz. bérlő közönség iránti kötelességének tartotta, a gyanusitott szerződés föltételeit nyilvánossá tenni, mely a t. vendégmüvésznő föllépteit folytonos bérletszünetekben alapitá meg. Ezen szerződést nem csak hogy a t. vendég müvészi érdemei igénylik, de miután a földszinti jövedelmek a napi költséget fedezni nem képesek, a szinészet fentarthatása is kötelességévé tevék. E gyanusitó vád viszszavonását a t. szerkesztőségtől várja az igazgatóság."— E szóhalmazból értjük, hogy az igazgatóság e tárgybani felszólalásunkat nem szereti a közönség békétlenségének viszhangjául tekinteni; pedig ismételjük, mi e tárgyban „több oldalról jött felszólalás következtében" szólaltunk fel; örömmel értjük azt is, hogy az igazgatóság üzérkedés elvével vádoltatni nem szeret, s ezért magát menteni akarva, legalább az erkölcsi igazság érzetének eleget tesz. De miután már szóváltásra került a dolog, kénytelenek vagyunk megvallani, hogy mentsége nem kielégitö. Nyilvánossá teheti a szerződés föltételét, melyszerint a t. vendégművésznő föllépte folytonos bérletszünetekben lőnek megállapitva, de nem tagadhatja azon tényt, hogy midőn a közönséget uj bérletre szólitotta fel, s kilátást nyujtott, hogy annak folytán Komlossy Ida k a. fölfog lépni, szót se tett arról, hogy e föllépések „folytonos bérletszünetekben" fognak történni, akár mert ezt a t. vendég müvészi érdemei igénylik, akár mert a földszinti jövedelmek a napi költséget födezni nem képesek. Sokkal ügyesebben menthette volna magát az igazgatóság. Mind e mellett a vádat közönségünk viszszavonhatja; mert mi, ha kell, irásban kiadjuk, hogy az igazgatóság üzérkedni nem tud.— Egyébiránt becsületére válik közönségünknek, hogy folytonos bérletszünetek daczára, s minden panasz mellett is ellenállhatlan vonszódással siet részt venni azon nemesélvezetben, a mit Komlossy Ida k. a. magas müvészete nyujt, s meg vagyunk győződve; ezen kis szóváltás az igazgatósággal csak ujabb ingert nyujtand arra, hogy a kolozsváriak annál nagyobb szorgalommal látogassák a szinházat, kivált a mig Komlossy Ida k. a körünkben mulat, a kit közkivánatra fölkérünk, hogy Stuart Mariában még egyszer föllépni sziveskedjék

Nemzeti szinház. Márczius 21-én: „Don Caesar de Bazan," dráma 5 felv. irták Dumanoir és Dennery. — Ez a kolozsvári közönség nagy kedvencz darabja, aztán Philippovicsné javára adták, ki a maga szinészi szakmájában sok élvezetet nyujtot a közönségnek. Nem is maradt az hálátlan, mert daczára a sok bérletszünetnek, a szinház az este is szépen megtelt. A jutalmazott (ki, közbe legyen mondva, választhatott volna egy tehetségéhez méltó szerepet) koszoru és tapsokkal üdvözöltetett. Az előadás gyönge. Rónai igen roszul fogta fel a caraffai gróf jellemét mely nem oly háládatos szerep ám, mint sokan a gondolkozni nem szerető szinészek közöl hiszik. A müvésznek, legyen az szinész, iró vagy festő, semmi se nyujt nehezebb feladatot, mint hiven viszszatükröztetni oly jellemet, mely nuance-aiban a fenségest a közönségessel párosit ja. Az ilyen jellem, mindazon helyzetekben, mik e darabban előfordulnak, a jobb izlésüeknél inkább részvétet kelt, mig a kevésbbé emelkedett lelkek előtt különösen nevetségesnek tünik fel; amazoknál mosolyt, ezeknél kaczajt ébreszt. Rónai (Don Caesar) ez utóbbiaknak játszott.

Márczius 22-én: „Vadon fia," hősköltemény (!) 5 felv. irta Halm Frigyes. — Komlossy Ida k. a. ez este hatodikszor lépett fel és pedig Parthenia szerepében, mely nem méltó arra, hogy egy magas rangu müvésznő megemlékezzék róla, s elfeledjen miatta más jelesebb, igazibb szerepeket, a minőket bizonyos Shakespeare nevü angol költő már ezelőtt 30 esztendővel megirt.

Márczius 23-án: „Essex gróf," szomorujáték 5 felv. irta Laube Henrik. — Középszámu közönség. Komlossy Ida k. a. (Rutland grófné) és Rónai (Essex) jelesül játsztak.

Márczius 24-kén: „Debora," dráma 4 felvonásban, irta Mosenthal. — Komlóssy Ida k. a. czimszerepben mint vendég 8-dikszor lépett fel. Mi az ilyen érzelgős darabokat nem sokra becsüljük; de a tisztelt vendégmüvésznő oly szokatlan elragadtatással játszott, hogy csak a zsidóhölgy forró, önzéstelen, áldozatkész szerelmére és aztán iszonyu gyülöletére emlékezünk viszsza, mely két lelkiállapotot szinésznőtöl ily rendkivüli erővel, hogy ne mondjuk, túlragadtatással festeni nem láttuk. E játék aztán igazán nagyszerünek nevezhető, csakhogy persze mi kolozsváriak nem vagyunk hozzá szokva az olyan hörgések és visitásokhoz; miért némelyek ugy találták, hogy ez már több mint sok. Volt azonban taps, a menynyi kell. — Dózsa és Turcsányi pontosan és helyesen játsztak, ugyanezt mondhatjuk szorgalmas fiatal szinésznőnk Váczi Vilmáról is. Legroszszabbul játszott Rónai, ki nagyon érzéketlen, majdnem boszantólag alamuszi József volt. Kár! Balogh Károly sok hatással játszott, s kihivatott.

Hivatalos.

Törvényszéki hirdetések kivonatban.

A beszterce-megyei cs. k. törv.-szék tav. november 25-röl 1494 sz. a felhivja Miriszlai Sándor örököseit ellenök, ügyvéd Wittstock Károly által, magyar-régeni birtokos Serbán Farkasnak tartozó 102 váltó ft. kamatiránt inditott kereset védelmére. Felelettételi határidő 45 nap. Részökre kirendelt ügyvéd Heiszler Henrik.

A fogarasi cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. febr. 9-röl 2237 sz. a. tudatja, hogy Balázs Erzsébeth aszszony elfoglalt 134számu házát Fogarason, Maurer György kérelmire, f. é. márt 31-kén és april. 30-kán d. e. 10-kor a hivatali teremben közárverésen el fogják adni.

A szebeni pénzügyigazgatóság f. é. márt. 18-ról 2875 sz a. tudatja, hogy szent-erzsébetvárosi Kappel Jákob, mint a segesvári bor és hús fogyasztási-adó haszonbérlője 1856-ban, megszegvén szerződésit, a fennálló rendszabályoknál fogva, minden féle kincstári haszonbértől el van rekesztve.

A székely-udvarhely-megyei cs. k. törv. szék f. é. febr. 26-ról 277 sz. a. tudatja hogy Lukácsfi János elfoglalt kis galambfalvi jószágát, Máté Lajos kérelmire, f. é. april. 28-án és máj. 29-kén d. e. 9-kor a község házánál közárverésen el fogják adni.

Ausztriai birodalom.

A „N. Pr. Ztg" irja: Egy az „Allg. Ztg"-gal közlött hir, miröl nem kezeskedünk, állitja, miképp Károly Lajos föherczeg jelen tyroli helytartósági hivatalát a galicziaival fogná fölcserélni, és hogy István föherczeg Schaumburgi kastélyát nyolcz évi távollète után elhagyja, Tyrol helytartójává neveztetnék ki.

— A Bresciában megjelenő „Sferza" tudni akarja, miképp Radeczki gróf tábornagy Veronát választotta ki végleges lakhelyévé.

— A Vojvodinából márczius elején irják az „A. Allg. Ztg"-nak: „Császár ö Felsége a mi fővárosunkat is minden kétségen kivül meg fogja látogatni a közelebbi tavaszon. A következő értesitést pedig vegyék tőlem mint nem csupán szófia beszédet. Köztudat szerint a forradalom legyőzetése után több vármegye — a würtembergi és szász királyság térnagyságával felérő — lőn elszakitva Magyarország területétől. Népségek, melyek a forradalomig békében éltek egymás mellett, ezerféle szellemi és anyagi életerek által egybefüzve, elrekesztve lőnek egymástól. A historiai jog mellőzésivel kárpótlást kelle bizonyos pártnak adni az összállam fentartásáért tett áldozatokért. A gondolkodó és hazaszerető magyarok nagy része természetesen mélyen fájlalta Európa ezen gabnatárának a nagy Magyarországtóli elválasztását — de biztak a császár nagylelküségébe s kegyes voltába. Most a mint hirlik, a temesi helytartóság föl fogna oszlatni, s a főtörvényszék Budára mint fővárosba tétetni, s a terület ujból korábbi viszonyába lenne viszszatérendő. Magyarországnak pedig általán mily állása leend az összes birodalomban — legközelebbi jövőtől várható — annak megfejtése.

Külföld.

Anglia. A ministerialis „Observer" szertnt, a parliament szétoszlatása márcz. 25-én, s az utolsó ülés 23-án leend. E szerint az uj választások két hét alatt megkezdődnének.

A közfigyelem most nem a parlament, hanem a londoni Guildhall felé fordul, hol márcz. 13-án a lord-major elnöklete alatt tartatott meg a nagyszerü City-meeting a végett, hogy egy 800 kereskedő, bankár s iparos által hozzá intézett fölhivás következtében bizalmi nyilatkozatot szavaznának még Palmerston részire. R. Currie tette föl a föltétlen magasztalás iránti javaslatot, a melylyel szemben Morley, a közigazgatási reform-egylet vezére, ily tartalmu módositványt tőn javaslatba: „hogy ámbár Palmerston megérdemli az ország háláját s pártolását az utóbbi háboru alatt követett politikája tekintetéből, mindazáltal azon elvet kell megállapitni, miszerint egy közigazgatás se örvendhet tartósan a közbizalomnak, a mely czélszerü belügyi reformok eszközlésében nem munkás." A módositvány mellett valami 150 kéz emelkedett föl, mi erős ellenzék léteztét mutatja, de nagy többség az előbb feltett resolutiot szavazta meg, mely igy hangzik:

„Palmerston lord az ország kormányát igen nehéz körülmények közt, s egy nagy háboru krisisében fogadván el, mit sikerült neki becsületes béke által végezni be, — igényt remélhet az ország hálájára; s miután tényleg megrovatott az alsóháznak egy ellenkező szavazata által a chinai ügyben követett politika miatt, — ezen meeting kénytelen kijelenteni, miképp a chinai ügyek helyzeténél, s az ott történt tetteknél fogva, egy angol államférfi nem követhetett más eljárást, mely öszszeférhető lett volna a világ ezen részében levő britt alattvalók személy— s vagyon-biztonságával, s a nemzet becsülete s méltóságával.

— A kereskedő- és gyárvárosok hangulata a miniszteriumnak kedvező, habár az ellenzék tagjai itt-ott ujra megválasztásukat keresztül viendik is, jelentékeny szellemi és anyagi erők pazarlásával. A Palmerston elleni egyesülés már is öszszeesküvés czimét nyerte, s Caesar-Palmerston az öszszeesküvők gyilkai alatt esett le. Russell „te is fiam Brutus;" Disraeli — „elvetemedett Casca," s a Times Marcus Antonius, ki az elesett Caesar sebeit mutatja s feldühiti a népet „az ő Brutus csakugyan becsületes ember" szabásu beszédeivel. Brutus Russell tán mégis meg fog választatni a City által, a melyhez irott körlevelében nagy ügyességgel és méltósággal rajzolja multját s a jövő feladatait. Ez okmány átalában véve kedvező hatást szerzett a whigek főnöke iránt s azt programmjául tekintik egy jövő szabadelvü politikának, mely beljavitásokkal foglalkozandik a helyett, hogy künn a nagy világ bajaival kivánná szórakoztatni a közönség figyelmét.

— Azon magas állásu egyén, kit a londoni kormány a fennálló szerződések megnyitása iránti erélyes alkudozás végett Chinába küldeni szándékozott, már ki van végleg nevezve, — e missio Elgin lordra, Canada egykori kormányzójára bizatván, ki már csak végutasitásait várja a külügyi hivatalból, hogy azonnal útazzék.

— A menynyei birodalom kapujának döngetése elég bajt hozott az angol kabinet fejére, most egy japáni kikötöt elzáró láncznak, egy angol gőzös általi szétrobbantása kelesztbet oly öszszeütközést, melynek kimenetelét lehetlen előre látni. Egy hollandi lap Bataviából jan 9-ről hozza e tudósitást.

— A palmerstoni izgalomnak furcsa, ábrándos oldalai is vannak A menekültek ismét rózsaszin-reményben vannak: az anynyit szidott, átkozott Palmerston század meg századszor is az öreményeik embere. „Chinának—mondják a menekültek—meg kell nyilnia; hová lenne a forradalom elve, ha China meg nem nyittatik? Ez által hármat nyerünk: a continenst öli a méreg, — Oroszország Amur melletti tervét dugába dőlve látandja s a conservatismus háromezredes birodalma megbukik; tán sok egyéb is megbukik vele együtt." Az izgalomnak tehát meg van az ő furcsa oldala is, de ez mitse változtat a palmerstoni vereség eredményén, mely csak nagyobb dicsőség lépcsőjéül szolgál. A győztesek már is csóválják fejöket s át kezdik látni, hogy botból csinálták a kést oly kemény nyaku ember megölésére mint Palmerston. — A kormány küldeni fog ugyan egy uj teljhatalmazottat, de azért a chinai háborut kezdeményezett Bowringet és Seymourt nem fogják viszszahivni, mert ez által csak Palmerston eddigi politikáját tennék csúffá a világ előtt. Az uj biztos tehát elindul. még pedig erős útravalóval, szép számu hadisereggel.

— Vendégtársaim egy vendéglőben — irja egy londoni levelező — ez idő szerint nagyon szeretnek politizálni. „Húsz éve már hogy nem szavaztam — mondá az egyik beszéd közben —: de most mégis szavazok Palmerston lordra, ha 50 mérföldet kellene is futnom." Szomszédja mondá: „vén ember létemre oly meszsze csak nem futnék, de oda szekerezném."

— A felsőház márcz. 16-ki ülésében Derby gróf zúgott és mérgelődött Palmerston lord külpolitikája ellen, s ajánlotta a békeszeretetet s józan költségkimélést sat. Granville lord védé a kormány politikáját: s jelenté, miképp a kormány az uj parlament elé különböző javaslatokat, többek közt a választási reformot is szándékozik terjeszteni.

Az alsóházban márcz. 17-én kinyilatkoztatá a lord-kincstár-kanczellár, hogy Anglia Dániának a Sundvám váltság fejében 1,250,000 font sterlinget fog fizetni, hahogy a parlament a szerződést megerősiti. Palmerston tagadja, mintha Anglia ajánlatot tett volna, hogy Déli-Olaszországban a fölkelést elnyomja. Mindkét ház elnapolja magát.

— Hongkongban azon chinai pékek, kik a kenyeret megmérgezték, kivégeztettek.

Francziaország. A „Pays" szerint a franczia kormány is végre elhatározta az angollal közremunkálni a chinai ügyben. E végre a chinai vizeken hagyta Guerrin admirál hajóhadát, és ez a maga hadimunkálatait egyesitendi azon flottával, a melynek Rigauet admirál a parancsnoka. A két nemzet hadierőinek alkalmazása szükségképp oly egyezményt hozand létre, a mely véget vet a háborus állapotnak, s az előbbi helyzetnek valódi javitását idézi elő.

— Egy sz. pétervári levél szerint az orosz császár létesitendi Olaszországba utazása iránti tervét. Ez alkalommal Párisba is eljövend, hogy Napoleon császárral öszszetalálkozzék.

A császár elfogadta Daniló fejedelmet, még pedig ez utóbbit Dzsemil-bey a török követ mutatta be, s e szerint Danilo maga ezen audentia által elismerte a portáaak Montenegro fölötti souverainitását.

— A márcz. 13-kán tartott államtanácsban meg lön állapitva az, mitöl a börze oly igen rettegett — a részvényektől és kötelezvényektől fizetendő adó. A bélyeg- és köröztetési adó 5 centimeről 15-re lön határozva a valóságos öszszegtől. Minden harmadik évben történik a kiszámitás a közép árfolyam szerint sat.

— Hirszerint azon jegyzék, melyet Walewszki gróf Hatzfeld gróffal tartott értekezlete következtében Berlinbe küldött, igen határozottan hangzanék. E jegyzékben az volna kifejezve, hogy ha Poroszország még tovább is késlekedik határozatával, a hatalmak tovább folytatják alkudozásaikat az első értekezleti ülésben megállapitott alapokon. Mindemellett a kérdés békés megoldása fölött nem kételkedtek. Ugylátszik, mindha Berlinben most bánnák az eddigi engedményeket, s valami úton-módon szeretnének kibúni a Francziaországnak tett igéretek alól.

— Daniló herczeg mint Oroszország sodronyától vezetett kis báb eljátszá szerepét Párisban, s mint irják Londonban is megkisérti szerencséjét, hasonló sikerrel, vagy jobban siker hiányával. A franczia kormány már ezelőtt darab idővel kifejezte nézetét Konstantinápolyban Montenegro jövendő állására nézve: a hübéri viszony a porta irányában határozottabban lesz megállapitva, a kis állam administrativ szabadsága némely pontot illetőleg ki lesz terjesztetve, de tovább nem fognak menni. Nehezen engedik meg a herczegi méltóság örökösödését is, mint ezt a vladika kivánta. Az ádriai kikötő iránti kivánat mögött Oroszország hő vágya lappang, hogy saját hajóhadának biztos állomást nyerjen. Ez ellen Ausztriának is komoly szava van. Az ábrándos vágyu s öltözékü herczegnek majd nem marad egyéb hátra, mint hogy anyja ölébe sompolyogjon viszsza — Sz. Pétervárra, hol még egyszer megkisértheti szerencséjét

Törökország. A „Journal de Francfortnak" egy stambuli tudósitásából, mely hiteles forrásból meritettnek tekinthető, imezt közöljük:

„Utolsó levelemben jelentém, hogy Oláhországba s az orosz-moldva határszélre egy osztály török katonaság fogna küldetni. Ezen hirt az itteni lapok megczáfolták, azonban anynyit biztosan állithatok, hogy ha eddig nem is küldettek a dunai fejedelemségekbe csapatok az ausztriaiak felváltására, az mégis tény, hogy Stambulban számos haderők vonatnak öszsze, melyeknek nagyobb része a Duna felé veszi útját, hogy ott figyelő hadtestet képezzen, minden perczben készen levén a fejedelemségekbe bevonulni, ha ott a legcsekélyebb aggasztó mozgalom merülne föl. Kétségkivüli, hogy daczára a „Moniteur" jegyzékének s Francziaország nyilatkozatának a porta egyátalában nem hajlandó a Dunafejedelemségek egyesitéséhez segédkezeket nyujtani. Támogatva Ausztria és Anglia által, erőhatalommal fenn fogja tartani jogait és soha se irandja alá az egyesülés okmányát, melyet ő mint suzerain, jogairóli lemondásnak tekint, mert szerinte a fejedelemségek egyesülése egyjelentőségü azoknak teljes függetlenségével Az unionisták ujjongnak örömükben Francziaország nyilatkozata felett, s minthogy hitök az, hogy ezen hatalmasság által támogattatnak, mozgalmat fognak megkisérteni ha a porta igényeiket nem teljesiti; a mely esetben aztán a figyelősereg foglalósereggé változik át. Ha a moldva-oláhok valódi érdekeiket felfogják, nyugodtan fogják magukat viselni, bármi lesz is a végzés, és ezen végzés, ismétlem még egyszer, ez egyesülés iránt kedvezötlen lesz. Nemzeti gyülekezeteket akartak, a nemzetet felszólitották, hogy nyilvánitsa ohajait, a porta beleegyezett ugyan, de éber figyelemmel fog őrködni az ilyszerü nyilvánulatok fölött, hogy jogainak határát túl ne lépjék. A portának egyedül van joga a fejedelemségek alkotmányát megváltoztatni, mit azonban jelenleg semmi árért se tehet. Ismétlem, hogy a moldva-oláhok legjobban tennék, ha helyzetüket döre fölkelési kisérletek által meg nem nehezitenék, mert egyik hatalom se fogja őket nyilvánosan támogatni, minthogy Európa minden semmiségért bizonyosan nem fogna ismét neki kezdeni a keleti háborunak.

Mesondi Cabouli Effendi és Kiamil bey, az egybehivó fermán megvivői, a fejedelemségekbe elútaztak. A császári biztos, Safet Effendi csak később menend el oda. Mindezen késedelmezésekből lehet következtetni, hogy a moldva-oláh kérdés még igen sokáig el fog húzódni.

Ujposta.

Az Ausztria és Piemont közti viszony még nem fejlődött oly fokra, hogy a diplomatiai öszszeköttetés félbenszakadtát bevégzett tényül lehetne hirdetni. Bécsi tudósitás szerint ugyanis gr. Paar, cs. k. ügyvivő a szárd k. udvarnál, kiről azt jelen.ék, hogy Turinból f. hó 12-kén fog elutazni, még nem érkezett meg Bécsbe; az ausztriai cs. udvarnál levő szárd ügyvivő pedig még hasonlag Bécsben van.

Egyébiránt hogy a diplomatiai viszony félbeszakadása még folyvást nem látszik valószinütlennek, mutatja a turini kamarában márcz. 16-án folyt heves vita is, az Alessandria városának erősitését illető javaslat fölött. Hangzottak ugyan az ülésben józanabb szózatok is, például Della Margarita figyelmeztetė a szárd követeket, miképp a javaslott eröditési terv se védelemre, se számadásra nem szolgál, söt mint kihivó tény Ausztria irányában még veszélyes is. Megrója a kabinetnek nyiltan vakmerő politikáját. Gr. Cavour ügyekszik az erősitésnek előnyeit kimutatni. — A kért 5 millió lirányi hitel megadása 106 szóval 14 ellen határozattá vált.

— Tottleben orosz tábornok, „Sebastopol hires védelmezője" Piemontban utazik jelenleg, s mint az „Ind. belge"-nek irják, Alessandria eröditését nagyon szivén viseli. Tanácscsal szolgál a piemonti mérnöktiszteknek, s ez által ugy látszik Oroszország hálájára magának uj igényeket kiván szerezni.

Megvagyunk bizva tudatni a nagyon tisztelt földbirtokossággal, hogy földtehermentesitési kötelezvények bevásárlására f. hó 16-án Kolozsvárt iroda nyilik, mely kisebb nagyobb öszszeg fizetése mellett, előlegezésekkel is kész szolgálni. Irodája, mig a közönséget bövebben értesithetjük, van Kövári L. ovári 232 sz. háza emeletében.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca

Mai számunkhoz egy félív melléklet van csatolva.

Melléklap a „Kolozsvári Közlöny“ 51-dik számához.

Nyilttér.

Kolozsvár, márczius 6-kán, 1857.

Gyárfás F. urhoz.

Ön szives volt a „Kolozsvári Közlöny“ 45 dik számában „Bánfi Dénes“ czimü drámai korrajzom birálatára becses idejéből egy pár órai áldozatot hozni.

Azon modor, mely sorain átömlik, birt rá csekély észrevételemmel hirlapilag föllépni.

Fölfogásom szerént, ön által ugy vagyunk, müvem s személyem megtámodva birálatában mint egy ellenség által megrohant vár s annak személyzete; földig rombolva az első, kardra hányva az utóbbiak; — s hogy mégis nagylelkünek láttassék az ostromló, midőn már véres munkáját befejezte,—azon jó tanácsot adja ellenének, mi szerént épitse fel ujra lerombolt várát, hisz az anyag nem hiányzik, sem tehetsége.

Ön müvemre nézve korrajzát adja Erdélynek. Elősorolja hogy Erdély alkotmánya, országgyülései, családi élete, különbözött a Magyarországétól. Ezzel a t. biráló úr még nem nagy elszórtchartophylaciumok buvárkodását árulta el. Azon állitás pedig, hogy a székely földön ősidőktől a primorok, s a nemzet osztályzata közt kirivó földbirtok-aránytalanság, s a nemzet önálló életét fenyegető egyedek elhatalmasodhatása nem létezett,—az elsőre nézve igen, de az utóbbira nem alkalmazható Hogy a földbirtok arányossága fennmaradt, igaz; mert e nemzet harczias, mindig fegyverben álló nép volt, s kiváltságos birtokainak megtámadása, merész és kivihetlen munka lett volna. A fejedelmek ugy mint hatalmas magánosok vetélkedve hajhászták a székely népszerüséget Ily helyet foglalván el a székely nemzet, igen természetes volt, hogy kiváltságai ellenére, a kirivó földbirtok-aránytalanság be nem állhatott,—de azért mégis mutatnak fel a chartophylaciumok rongyai egyéneket, kik békés időben meglehetős zsarolást folytattak, s hatalmat gyakoroltak a székely földön.— Biráló úr, e korrajza befejezését, midőn azon forrásra menne át, s emmit sem szól, hanem e szavakkal vágja ketté „nem ide tartozik.“ — S általmegy a XVII-dik század utolsó felére, s nevezetesnek vallja ugyan —de egyszersmind e kort épp oly ismeretlennek is declarálja, azt irván róla hogy a mostani idők szótárában nálunk „noli me tangere“ rovat alatt van följegyezve; — a magyar nemzet történelmében egy még mind ez ideig tartó napfogyatkozás, Haray úr ismereteinek nagy oceánján pedig, „terra incognita.“— Igaz,—én szerényen bevallom hogy Erdély történelme 17-dik századáról szóló adataink kevés utánnajárással hozzájutható részét, u. m. Pethő, Neugeboren, Bethlen Farkas, Bethlen Miklós, Rumi Monumenta Hungarica, Mikes Kelemen, Tököli Imre, Cserei Mihály sat. adatait buvárkodhatám csak; azért nem volna öntől czélirányatlan,—nagybecsü kibuvárkodott föltedezéseivel, a nemzetet, történelmi napfogyatkozása e setétségéből kiragadni, anynyival inkább, mert azon ön által oda lökött, egy pár sor vázlatát Erdély drámám szövegére vonatkozó viszonyának, anynyira teljes napnak tartom, miszerént ismeretem gunyolt tócsájából is képesnek hiszem magam, kimeritőbben körülirni e kort, ha hirlap volna azon hely, hol egy ily, száz évet jóval tulhaladó Kolozsvártól Szebesztopolig terjedő, s még a mai napig befejezetlenül álló történet drámájába lehetne bocsátkoznom.

Röviden, mint kivel a körülmények rendelkeznek, megkisértem azonban, müvem szövegére vonatkozó korrajzát adni. Erdély akkori állásának (jól megértsük egy mást, egyedül müvem szövegére vonatkozólag.)

Magyarország olygarcháinak elharapódzott önzésükkel párosulva az akkori európai viszonyok, szomszéd Németországnak tért nyitottak merész terve, t i. a magyar korona megszerzése kivitelére.— E sikerült első lépés után, igen természetes volt, akár terjeszkedési szempontból, —akár önfentartási kötelességből véve föl, hogy Magyarország akkori királyának a körülmények által ujjal mutatott teendője volt, (ha a megszerzett országot megtartani akarta) a török befolyás alatt sinlő Erdélyt a magyar koronához viszszacsatolni.

A t. biráló úr által helytelenül állittatik czikkében, hogy a német kabinet előtt el lett volna határozva, ezek után, a háboru mulhatlan folytatása; valamintaz is, hogy kérdéssé emelkedett volna: keletre-e a törökkel, vagy nyugotra a franczia-ákkal folytattassék e az? — a német kabinetnek hadat folytatni sehogy sem volt kedve, mert jól tudta hogy a nyert országot csak béke utján tarthatja meg; ismerte elviselt seregének erejét, küllenség, s Magyarországban nagyszámra menő békétlenek fegyverével szembe szállani — tanácsának nem mulhatlan háboru, hanem mulhatlan béke volt jelszava, hogy elérve azt, hatalmát a nyert országban megszilárdithassa, az uralkodó izgatottságot fékezhesse, s részint megtörhesse, részint kibékithesse.— Nem állott továbbá hatalmában a választása harcz folytatására nézve; mert jól látta, hogy ha a franczia kecsegtetések teljesülnek,—nem csak Erdély viszszacsatolása meghiusult tervnek marad,—de Magyarországot sem képes megtartani.— Természetes tehát, hogy Németország magát csakis védelmi állapotba helyhezte, s bár előkészületeit a harcz folytatására megtette, azért minden áron békét ohajtott, s csak ott emelt fegyvert, hol tekintélye fenyegetve, terjeszkedése akadályozva, s önfentartása megtámadva volt.

Erdélyben Kemény János fejedelem magára haragitván a hon fölött véduraságot gyakorló magas portát, az ellene beküldött török erőnek sikerült a fejedelmet, minden hadával Szebenbe szoritani.— Ali basa, tetemes ereje M. Vásárhelyig nyomultutána,—holaz elszórt chartophylaciumok nyomán, egy külsejére nézve deli csizmadia mester vonta magára figyelmét, kit török eljárással, fejedelemnek tett. Az együgyü polgár tartván hogy a 17-dik század korában, a fejedelmek alatt az ily törökös tréfa mily veszedelmes természetü (mit a majd minden napi példák Görgény, s Kővár tömlöczeiben igazoltak) nagy bajjal siker lt neki, a basának maga helyett Apafi Mihályt ajánlani, kit is Ali 24 jancsár által jószágáról azonnal erőszakosan be is hozatott Vásárhelyre, s a Rákóczi lengyel hadjárata alatt tatárrabságra jutott, s csak nehezen szabadult Apafi legnagyobb ámulatára, s vonakodása daczára, a basa által fejedelemnek ki is kiáltatott. Elhuzódván a török had, s vele Apafi Medgyesig, az uj fejedelem kevés őrizettel a városban hagyatott.— Ali pedig erejével előre nyomulva, Kemény Jánost megtámadta, táborát nem csak hogy szerencsésen szélyel verte, de magaa fejedelem is halva maradt a csatatéren.

A gyakori belviszály, s háboruskodás terhei alatt kifáradt Erdély Apafi kineveztetésébe belenyugodott, ki is fejedelmi székét holta napjáig békeségben meg is tartotta. Az elhunyt Kemény János párthivei, kik Apafinak hódolni makacskodtak, Magyarhonba menekültek, s ezek között Bánfi Dénes is, ki távoztával, elbizakodva izené Apafinak, hogy nem sokára viszszajön, s leránta nyakából a fejedelmi zöld mentét, mely izenete nagyrészben elősegité későbbi erőszakos halálát.

Ez alatt Magyarországban a pártoskodás nem szünt meg, s az ebből származott fenyegető veszély volt oka Teleki Mihály Erdélybei bejövetelének.— A fejedelem, kinek nejéről rokona volt, nem csak szivesen látta, de kegyével halmozta el a menekült rokont, s a nagyravágyó, e szes, hidegen számitó, önző férfiu egy pillanatig sem késett a fejedelem gyengesége által kinálkozó helyet a kormány élén elfoglalni, s az alkalmat megragadni. Ő a mértékletlen borital által elgyengült lelkü Apafi tehetetlenségét fölhasználva, mindenható leve Erdélyben.

Bánfi Dénes, Bornemisza Anna fejedelemnő befolyása által, amnestiát nyert.

Ezen viszonyok közt veszi drámám történeti korrajza eredetét.

A fejedelem szellemi hanyatlása, mind inkább emelé Teleki hatalmát, s e hatalom nagyravágyásának ingert kölcsönze az erdélyi hadak élén Magyarországba viszszatérni, e kinézését igen elősegiték a franczia akkori királyának biztatásai, ki a fejedelemhez kecsegtető igéretekkel követét is beküldé Erdélybe, más felől több magyar menekült fő úr izgatásai, végre eljöttnek tartá az időt, a fejedelmet a magyar koronával ámitgatva, egy magyarországi expeditio mellett nyiltan föllépni, de e tervét mind a fejedelem tanácsában, mind az országgyülésen Bánfi Dénes és Béldi tál meghiusitá.

Telekit megbukott inditványa nem riasztá viszsza álmodott palatinussága reményétől, mert hitte hogy merész tervét e két hatalmas ellenség megbuktatása után könnyen kiviheti. Első volt tehát Bánfi Dénes, kitől elhatározá a palatinusághoz vezető utjátmegtisztitani. S mély belátása nem csalta meg számitásában, mert Bánfi határtalan dölyfe, a nemeségen elkövetett erőszaka nagy részben elidegenité magától a közvéleményt, ugy menekülésében izent szavai féltékenynyé tevék irányába a fejedelmet; e féltékenység szikráinak koronként uj életet tudott adni Teleki, s midőn az már szilaj lángra gyult, midőna nemességet Bánfi apróbb kicsapongásaira maga és teremtményei által az ellenszenv elhintése végett figyelmezteté, az elidegenitett rende et kik Bánfit egyfelől a nyert l. bárói czimért, másfelől fejedelmi háztartása, kisérete s fényüzéséért, de leginkább a magát nem ismerő fenhéjázásaért gyülölni kezdettek) oda vezeté, hogy merész tervei utjában álló Bánfi megbuktatására a titkos szövetkezést jus ligatum) ki csikará.— A rendek beleegyezése Bánfinak törvényen kivül befogatásába, Teleki Bánfi-ellenies tervének nyert csatája volt, mert a kegyencz s mindig józan udvaroncz jól tudta, hogy poharazás-közben a rendesen mámoros, s Bánfi ellen folytonos izgatott kedélyben tartott Apafitól, a 2-dik alkotmány-ellenies lépésre Bánfi törvénytelen kivégeztetése aláirására könnyen ráveheti, a mi egy lakomázás alkalmával, melyen Teleki saját teremtményeit gyüjté a fejedelem körébe, meg is történt. Bornemisza Anna fejedelemnő kiismerve férje lélekállapotát, s a Bánfi ellen kivetett cselszövényt, éber figyelemmel örködött s a fejedelemre nagy befolyást gyakorolt: a mig Teleki az ittas Apafit Bánfi ellen izgatá, a nagylelkü fejedelemnő a józan férjet lecsillapitá, ezt tudva Teleki, a fejedelmi-pár házi békéjét zavará föl, s az egy ily alkalommal kicsalt halálos itélet gyors végrehajtásával, Bánfi legnagyobb ellenét Csáki Lászlót bizá meg, ki is a fejedelemnő által nyert megkegyelmezést kijátszva, egy vak czigány által Bethlen várában a halálos itéletet szomoru teljesedésbe hozatta.

Ez drámám történeti korrajza; volt-e drámámnak, melynek hőse Bánfi, szüksége Telekire az utolsó felvonásban, müvemhőse kivégeztetésénél, akár történetileg, akár drámailag fölvéve, itélje meg az olvasó közönség.

Anynyival kevesebb okom volt felhozni Teleki megváltoztatott politikáját, s az ez által nyert R. B. grófságát. Ugy a futásában elvesztett, s a szathmári vár kapujára gunyul fölszegzett sarkantyujával, sem zernyesti utolsó jelenetével drámám semmi viszonyitásba nem jöhetett, miután drámám hőse Bánfi elbuktával befejeztetett.

Egyébiránt, miután a biráló urral tudatnám, hogy állásomat 14 évvel ez előtt lelépett színészetemmel viszonyitni épp oly nehéz, mint Bánfi czimü drámámat Teleki utolsó zernyesti jelenetével: igen kérem, ha a 17-dik század magyar történelmére vonatkozó, a chartophylaciumok rongyairól kibuvárkodott „terra incognita“-val, akár nyilvános, akár magán uton megismertetne.

Haray Viktor.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: **BERDE ÁRON.**

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(133) (2—3)

2391.— 1856

Árverési Hirdetmény.

Melyszerint a cs. kir. m. helytartóságnak 1856-ik évi sep. 3-ról 20419/5121 sz. a. kelt leirata következtében, a szamosujvári ugynevezett karácsonyi-féle szegények intézete tulajdonához tartozó, s az érdekelt intézet részire, még 1839 ben Berzenczei János urtól exequalt, a radnóthi járásban keblezett oláhsályi és csapói rész-jószág, mely az oláhsályi határban két darab allodialis erdőből és 3 darab szántóföldből,— a csapói határban pedig egy darab szántó és egy darab kaszálóból áll, s melynek összes kiterjedése 23 hold és 1470 □ öl terjedelmü, f. 1857-ik évi április 20-án délelőtt Radnóthon a cs. kir. járáshivatal épületében tartandó közárverés utján örökáron eladatik.

Az árveréshez hozzá szólani akarók, 120 ezüst forint bánatpénzt kötelesek letenni.

Az árverés többi feltételei a szamosujvári városi tanácsnál és a cs. kir. tekintetes radnóthi járás-hivatalnál előre is megtudhatók.

Sz kir. Szamosujvár városa tanácsától, márcz. 11-én 1857.

A polgármester ur helyettese,
Korbuly
tanácsos.

(126) (3—3)

277

d. 857

Civ.

Idézés.

A sz.-udvarhelyi cs. k. kerületi törvényszék ezennel közhirré teszi, miszerint bethfalvi Máthé Lajos kérelmére az általa Lukácsfi János földbirtokos ellen 4250 v. ez. ft. adósság tárgyában inditott kereset alapján ez utolsó birtokában levő 4225 ezüst frra becsült kis-galambfalvi részjószágra a birói elárverelés megvan engedve, s végre-hajtására meghatározott időül jelen 1857-dik évi április 28-ka és máj 29-dike, mindig délelőtti 9 óra van határozva; a becsüáron alóli eladás csak a második eladási időkor történik, ha t. i. az első árverelési idő eredményre nem vezetne; az árverelési feltételeket úgy a becsütől készitett jegyzőkönyvet megtekinthetni valamint az árverelés alkalmakor, a mely Kis-Galambfalva faluházánál fog történni, ugy azelőtt itt ezen törvényszéknél; a vevő köteles a pert rend 506 §sa értelmében a megvett jószágon fekvő, s arra betáblázott adósságokat — a vételár menynyiségig a biró utalványozása sze-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

rint, átvállalni.

Egyszersmind ezennel felhivatnak mindazon, a kik a megnevezett részjószágra záloglási jogot birni vélnek azt a jószág eladása idejéig annál inkább bejelenteni ezen törvényszéknél, mivel ellenkező esetben csak maguknak tulajdonithatják, ha az eladási ár elosztása az ők kirekesztésével történik, s ha az elosztás az eladásból kikerülő árt felemészteni, kárban maradhatnak.

A cs. k. kerületi törvényszéktől.

Sz.-Udvarhelyt, febr. 26-án 1857.

Izekucz, s. k.

(124) (3—3)

Szám. 9625. 1856.

Árcsökkentési Hirdetmény.

Folyó márczius hó 30-kán délelőtti 9 órakor a helybeli cs. k. kerületi pénzügyigazgatóság irodájában tartandó nyilvános árcsökkentés utján, az itteni egykori kir. kormányszéki épület kőkeritése helyreállitása, a legkevesebbért vállalkozónak át fog engedtetni.

Az engedvényezett költség következendő:

1. Kömives és napszámosi munka a szükségelt anyaggal együtt . . . 1312 f. 26½ kr.
2. Ácsmunka anyaggal egyetemben . . . . . 10 f. 16 kr.

öszvesen . . . 1312 f. 16 kr.

ezüstpénzben.

Épitészeti vállalkozók fölhivatnak ezennel a kijelölt időben és helyre tiz száztóli bánatpénzzel u. m. 133 ezüst frttal magukat ellátva, vagy személyesen megjelenni, vagy pedig irásbeli ajánlatukat az árcsökkentés kezdetéig beküldeni.

Az irásbeli 15 kros bélyeggel szabályszerüleg ellátott pecsét alatt beküldendő ajánlatnak, az ajánlkozó kereszt és vezeték-nevét, lakhelyét és állását, mint szintén az ajánlat összszeget számmal és betüvel kijelölve s azon nyilvánitást, miképp ajánlkozó az illető tervet és árcsökkentési féltételeket ismeri s magát azoknak föltétlenül aláveti, magában kell foglalni és a kijelölt bánatpénzzel, vagy annak valamely álladalmi cs. kir. pénztárnáli lefizetéséről szóló nyugtával ellátva lenni.

Az árcsokkentők bánatpénze az árcsökkentés bevégzése után azonnal viszsza fog adatni, kivévén a legkevesebbért vállalkozóét, mely biztositékul szolgáland. Az épitészeti előmunkálatok és az árcsökkentési föltételek az alólirt hivatal levél-kiadó osztályzatánál a rendes hivatali órákban naponta átnézhetők.

A kolozsvári cs. kir. kerületi pénzügyigazgatóságtól. Márczius 7-én, 1856.

Nem hivatalos.

(134) (2 3)

Márczius 20-ka délután három és tiz óra közt Mócstól Kolozsvárig, ELVESZETT egy fekete bornyu bőrből készült őrzehajtó TÁRZA, a mely tartalmazott:

3-rom darab		100-zast	300 ft.
20	,,	10-zest	200 ft
80	,,	5-töst	400 ft.
56	,,	2-töst	112 ft
126	,,	1-est	126 ft.
Pengőben			1138 ft.

A ki azt megkapta, bármely hivatalba legyen szives letenni, a hol azonnal 200 pengő forint jutalmat, magának ki adathat

Kolozsvárt, márczius 21-kén 1857.

(132) (2—3)

Felső-szénutczában a b. Bruckenthal-féle kert, a benne levő csinos lakkal (az egykori Bodor Pál-féle) örökáron eladó. Értekezhetni iránta, kereskedő Dobál Izsák urral.

(129) (3—3)

Kerestetik.

Egy 4 szoba, konyha, kamarából álló szállás, melyhez kert is tartozzék. — Értekeződhetni idősb gróf Bethlen Gábornál (piaczsor, Bánffiház.

(96) (3—3)

HASZONBÉRBE ADÁSI HIRDETMÉNY.

Iktári m. gr. Bethlen Domokos ur hidalmási rész jószága, az ehez tartozó több helységekben lévő birtok részekkel együtt, a folyó évi Sz.-György naptól kezdve több évekre haszonbérbe adó. — A birtok minőségét s jövedelmeit megtudhatni helyben Hidalmáson, a haszonbéri feltételeket pedig Kolozsvárt t. Seres László urnál. B. Király-utczai 15 számu háznál

(76) (3—3)

B. Radák Istvánnőnek bányabükki fogadója f. é. april 24-kén kezdve három évre árverés útján fog kiadatni. — Kivenni szándékozók kéretnek 100 ft. bánatpénzzel ellátva, februar 16-kán Kolozsvárt a báróné piacz sori 452 számú házánál megjelenni. —

(128) (3—3)

SCHÜTZ KÁROLY kereskedésében a legfrissebb Erfurti kerti veteményi magvak érkeztek, valamint bel és külföldi borait is, a t. cz. közönségnek ajálja.

(125) (2—3)

Éppen most jelent meg, és minden könyvkereskedésben kaphatók

Népszerü Levelek

TUDOMÁNY-REFORMOT

illetőleg

Mindenki használatául.

Rönyi Sándor

pestiügyvéd és váltójegyző által. 1857 nagy 8-r. Diszkiadás, ára 2 ft.

A szerző — ki, hogy alkalma legyen az életet ezer meg ezer alakjában látni s kritikailag tanulmányozni, nagyszerübb utazásokat többizben tőn,— jelen, a praktikus élet nyomán keletkezett munkába tevé le öntapasztalatai vegeredményeit, s azokat melyek az égő szükséggé vált tudomány-reformra vonatkoznak. Gondolata eredeti. Módszere: sajátszerü. Irálya: belterjü, lapidáris, s népszerü annak ellenére, hogy többször — a logikai fogalomtól tételeztetvém föl a nyelvezet és nem megforditva — elér a szokástól. Azért e könyvre, mely Humboldt Sándornak vagyon ajánlva, a t. közönség figyelmét kérjük azon igénytelen öntudatban föl, mely fölbátorit hinnünk, hogy kiadása által az egyetemes iralomnak némi szolgálatot tevénk. Pest 1/25 57

Lauffer és Stolp

Kiadó-könyvkereskedése. Váczi-utcza 7 sz

(10) (6—8)

Moll

SEIDLITZI PORA.

Az utolsó párisi világmükiállitáson a hivatal s Wiener-Zeitung szerint minden hasonló házi orvosszerek felett **egyes-egyedül** méltatott **jutalom-medaillere**. s a nemzetközi biróság ezen souverain itélete által megczáfolhatlan bizonyitvány van adva arról, hogy ezen készülmény minden kül- és belföldi ilyszerü készülményeket jóságával és becsességével felülmul.

Egyedüli központi szállitó raktár: Bécsben a Gólya czimerü gyógyszertár, „Tuchlauben, a Wandl-hotell szemben."

Egy bepecsételt satul ára: **1** ft. **12** kr. p. p., a melyhez pontos használásmódi utasitás van mellékelve, különböző nyelveken

Főraktár Kolozsvártt: RITTER TRAUGOTT özvegye gyógyszertára, b. Monostorutczában, Szászvároson SPECH gyógyszerésznél, Beszterczén SZONGOTT, Déván BÜCHLERNÉL.

Ezen Seidlitz-porok, melyeket mindenütt számtalan példák és hosszas tapasztalás oly hasznosaknak talált, hogy azok hire a birodalom határait túlszárnyalta. Hogy MOLL-féle Seidlitz-porok minő gyógyerővel birnak jelesen a gyomorbajokban és szorulásokhan, hogy minő segélyt nyujt a májbajokban, szorulásokban, aranyérben, szédülésben, szivdobogásban, vértolulásban, gyomorgörcsben, nyálkakórságban s különböző női betegségekben, azt megállapitott tények bizonyitják, és számtalan ingerlékeny személyeknek nyujtott lényeges könnyülést és uj tetterőt ezen szerek okos használata.

Ugyan ott mindig kapható: Csuka-máj olaj (Darrsch Leberthran-öhl)

(43)

Fris szállitmány!!!

Csász. kir. legfelsöbb szabadalommal és a magas porosz kir. orvosügyi ministerium jóváhagyásával.

BORCHARDT

orvostudornak

GYÓGY-FÜSZERES

NÖVÉNY-SZAPPANJA

számos **növényi**, névszerint füszeres és äther-olajos anyagon kivül tartalmaz még ásványos alkatrészeket is, melyek ezen szappan hatályát **sajátságossá és jellemzövé** teszik. Az nem csak hogy a bört puhán és hajlékonyan tartja, s ezáltal annak kigőzölgését szabaddá teszi, hanem vegy-alkatrészei által felszivólag és változtatólag is hat a bőrre, az alhártyázatra és mirigyes létszerekre, s azokat ujitott tevékenységre ingerli. **Dr. BORCHARDT növény-szappanja** ennélfogva éppen oly jeles szépitő, mint alkalmas szer az anynyira terhes szeplö, pörsedékek, fakadékok és más börtisztátalanságoknak gyengéd módon és rövid idő alatti eltávolitására.

A Dr. BORCHARDT-féle Növény-szappan zöld betükkel nyomott fejér s az itt álló bélyeggel ellátott eredeti pakétácskában árultatik s Kolozsvártt csupán WOLFF J. gyógyszertárában található, és Tordán WOLFF GÁBOR gyógyszerésznél.

(120) 3 3

Majer József úrnál Gyaluban, a gr. Bánfi József úr udvarában Béniamin nevezetü 4 éves, 16 markos, bonczidai félvér csödör hágni fog. Hágatási dij 10 pengő frt.

(119) (3—3)

KIADÓ SZÁLLÁS ÉS KERT.

Külső szén-májális-utczában, több szobákból álló szállás, ez évi Szt. György naptól kezdőleg, egy vagy több évekre kiadó; — van hozzá istálló, egy tágas luczernás, veteményes és gyümülcsös kert. Értekezhetni a tulajdonossal ott helyt 36 szám alatt

(121) (4—8)

Alól irt ajánlja ujból böven ellátott

Nagyszerü Porczellán-Raktárát,

Belső-középutcza, 462 szám alatt, holott is kaphatók olcsó gyári árban a legjobb faju porczellán edények, melyek erősségükre és tartósságukra nézt gazdasági tekintetből különösen ajánlhatók u. m. különféle nagyságu és szinezetü tányérak és tálok. Asztali teritékek dus választással. Nagy mennyiségü kávés és theás findzsiák és kannák a legizletesebb minőségben. Ugy szintén minden féle ház szükségihez kivántató edények és számtalan luxus-tárgyak.

Szenkovits Márton.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.